

Fokus på EU's forsvarspolitik

DEN
EUROPÆISKE
REVISIONSRET

Indhold

Punkt

01-11 | Hovedbudskaber

01-07 | Analysen

08-11 | Udfordringer og muligheder

12-83 | Et nærmere blik

12-31 | En foranderlig kontekst og voksende EU-ambitioner

12-19 | Ændringsfaktorer

20-26 | Forvaltningsrammen er forankret i traktaterne

27-31 | EU's stigende ambitionsniveau

32-54 | EU-tiltag: på vej mod beredskab og en stadig mere struktureret tilgang

32-40 | Kraftig stigning i medlemsstaternes forsvarsudgifter og styrkelse af EU's finansielle instrumenter

41-44 | Ajourførte regler skal lette adgangen til midler og forbedre den militære mobilitet

45-47 | Forvaltningsrammen er under udvikling

48-54 | Udvikling af et forsvarspartnerskab med Ukraine og tættere forbindelser med NATO og andre partnere

55-83 | Udfordringer og muligheder som følge af udviklingen i EU's forsvarspolitik

55-63 | Udvikling af forsvarskapaciteter

64-71 | Udfordringer vedrørende finansiering

72-75 | Nye tilgange til EU-forsvarssamarbejde og -beredskab

76-83 | Komplekse forvaltnings- og ansvarlighedsordninger

Bilag

Bilag I - EDIP - en integreret værktøjskasse for EU's forsvar

Bilag II - EU-præferenceklausuler i forsvarsfinansieringsinstrumenter

Bilag III - Oversigt over EU-midler afsat til forsvarsområdet i perioden 2021-2027 fordelt på lande⁽¹⁾ og finansieringsinstrumenter pr. april 2026

Bilag IV - Relevante publikationer fra Revisionsretten

Forkortelser

Glossar

Holdet bag analysen

Hovedbudskaber

Analysen

01 EU's sikkerhedssituation har ændret sig drastisk de seneste år. Ruslands omfattende angrebskrig mod Ukraine, som startede i begyndelsen af 2022, samt den geopolitiske uro med tiltagende konflikter rundt om i verden og udhulingen af den multilaterale verdensorden har fået EU's medlemsstater til at indse, at EU er nødt til at blive mere kompetent på sikkerheds- og forsvarsområdet. Dette har markeret et skift i EU's forsvarspolitik fra krisestyring og kriserespons uden for EU til større fokus på medlemsstaternes forsvarsberedskab.

02 Der er derfor et presserende behov for at øge den europæiske forsvarsproduktionskapacitet og for, at medlemsstaterne styrker deres egne kapaciteter på dette område. Den europæiske forsvarsteknologiske og -industrielle base (EDTIB) er imidlertid påvirket af flere års underinvestering og utilstrækkeligt samarbejde mellem medlemsstaterne. Dette har ført til for små lagre af ammunition og missiler, lange produktionstider for forsvarsprodukter, stærk afhængighed af leverandører uden for Europa og flaskehalse i transportnettene. Som reaktion på situationen iværksatte EU flere initiativer for at få medlemsstaterne til at samarbejde og forene deres bestræbelser på at styrke EDTIB.

03 Formålet med denne analyse er at give en opdatering om EU's forsvarslandskab siden vores [analyse fra 2019 om europæisk forsvar](#) og fremhæve de risici, udfordringer og muligheder, der er forbundet med de seneste EU-initiativer på området. Vi agter at give vores interessenter relevante oplysninger om og analyser af EU's forsvarspolitik og dens seneste udvikling, navnlig fokuseret på væsentlige spørgsmål vedrørende økonomisk forvaltning, generel forvaltning, gennemsigtighed og ansvarlighed. Vi henviser også til nøglebudskaberne fra vores tidligere arbejde med emnet.

04 Vi anerkender, at tilgangene til sikkerhed og forsvar i EU er i færd med at blive udvidet til at omfatte hybride trusler, cybersikkerhed og civilt beredskab, men disse områder er ikke taget med i denne analyse. Den fokuserer heller ikke på områder som forsyningssikkerhed for kritiske råstoffer, efterretningsvirksomhed og sikker kommunikation ved hjælp af rumbaserede teknologier - men vi anerkender deres forsvarsmæssige betydning.

05 Vores analyse samler oplysninger fra de institutionelle og ikkeinstitutionelle interessenter, der er ansvarlige for gennemførelsen af EU's forsvarspolitik: EU's aktører, forsvarsindustrien og en række eksperter i EU's forsvarspolitik. Vores arbejde omfattede gennemgang af EU-lovgivning, politikdokumenter, rapporter og tidligere revisionsarbejde samt undersøgelser fra forskningsinstitutioner, tænketanke og den akademiske verden. Vi afholdt drøftelser med Europa-Kommissionen, Tjenesten for EU's Optræden Udadtil, Det Europæiske Forsvarsagentur, Generalsekretariatet for Rådet, repræsentanter for den europæiske forsvarsindustri, NATO og politiske eksperter.

06 Analysen dækker perioden fra 2020 til juli 2026. Vi har lagt hovedvægten på de seneste ændringer og taget hensyn til den seneste udvikling i EU's forsvarspolitik.

07 Dette er ikke en revisionsberetning, men en analyse, der hovedsagelig er baseret på offentligt tilgængelige oplysninger eller materiale, som er indsamlet specifikt til formålet.

Udfordringer og muligheder

08 I henhold til traktaterne hører forsvarsområdet ind under medlemsstaternes suverænitæt, så EU-afgørelser skal træffes med enstemmighed, og der er begrænsninger for overnationale EU-tiltag (punkt [22](#)). Både medlemsstaterne og EU-institutionerne har især siden 2022 truffet foranstaltninger til at styrke EU's forsvar (punkt [27-31](#)).

09 Medlemsstaterne har øget deres forsvarsudgifter eksplosivt - de er steget med ca. 79 % mellem 2020 og 2025. Med de afsatte midler har medlemsstaterne dels øget deres militære kapacitet, dels ydet støtte til Ukraine (punkt [32-34](#)). De har desuden opfordret Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, som også er næstformand for Europa-Kommissionen, til at iværksætte de initiativer, der er nødvendige for, at EU kan opnå forsvarsberedskab senest i 2030. De centrale strategiske dokumenter, der understøtter dette nye ambitionsniveau, er [det strategiske kompas for sikkerhed og forsvar](#) og [hvidbogen om europæisk forsvar og beredskab frem mod 2030](#) (punkt [28-29](#)).

10 EU-budgettet må ikke anvendes til at finansiere operationer, der har indvirkning på militær- eller forsvarsområdet, men det må gerne anvendes til at styrke EDTIB gennem en industripolitik på forsvarsområdet (punkt [20-26](#)). EU's forsvarsudgifter forblev relativt beskedne indtil 2021 med en tildeling på 590 millioner euro. Siden 2021 er der imidlertid sket en betydelig stigning, da EU har iværksat en række instrumenter, der har til formål at fremme et øget forsvarssamarbejde på tværs af grænserne og tilskynde medlemsstaterne til i fællesskab at udvikle kapaciteter og indkøbe produkter i EU og associerede lande. Hvert instrument har specifikke målsætninger i forskellige faser af kapacitetsudviklingscyklussen. Nogle af instrumenterne blev indført som nødforanstaltninger efter indledningen af Ruslands omfattende angrebskrig mod Ukraine, men er blevet omdannet til langsigtede programmer til styrkelse af det europæiske forsvar. I perioden 2021-2027 er der afsat 11,3 milliarder euro til forsvarsrelaterede programmer, og ca. 20,6 milliarder euro fra andre områder er blevet omdirigeret til forsvarsområdet. Derudover vil op til 150 milliarder euro i lån blive stillet til rådighed for medlemsstaterne. Forsvarsfinansieringen på EU-niveau forventes at stige yderligere i den kommende budgetcyklus, såfremt det foreslåede budget for 2028-2034 bliver godkendt. For EDTIB er dette et afgørende øjeblik, hvor dens udvikling og integration for første gang er et centralt mål i den europæiske industristrategi (punkt [36-39](#) og [41](#)).

11 Vi har identificeret adskillige muligheder, udfordringer og risici, som er forbundet med ovennævnte udvikling.

- Den udfordrende sikkerhedssituation kombineret med øget finansiering giver mulighed for at udvide EDTIB's kapacitet, fremme innovation og teknologier med dobbelt anvendelse og udvikle nye former for samarbejde såsom forsvarsklynger og kapacitetskoalitioner, samtidig med at strategiske partnerskaber, navnlig med Ukraine, styrkes (punkt [55](#), [56](#), [72](#) og [73](#)).
- På trods af EU's ambitiøse planer og stigende udgifter er det en udfordring at opnå forsvarsberedskab senest i 2030 på grund af vedvarende store begrænsninger. Utilstrækkelig koordinering mellem forskellige EU-finansieringsstrømme samt mellem EU-finansiering og national finansiering og manglen på en effektiv top-down-baseret planlægningsproces på EU-niveau kan føre til fragmenterede investeringer, dobbeltarbejde eller vedvarende kapacitetsmangler. Finansieringen kan stadig være utilstrækkelig til at opfylde de aftalte forsvarsprioriteter, og tildelingen af yderligere finansiering omsættes ikke straks til operationelle kapaciteter, da det tager tid at udvikle disse (punkt [57-63](#)).

- Afhængigheden af leverandører uden for Europa kunne mindskes på lang sigt ved gennem EU-præferenceklausuler at tilskynde medlemsstaterne til at købe deres forsvarssystemer fra europæiske leverandører, men dette skal afbalanceres med løsninger til at opfylde kortsigtede operationelle behov (punkt [55-59](#)).
- Hvis den øgede finansiering ikke anvendes korrekt, er den forbundet med gennemførelsesrisici. F.eks. kan det begrænse dens effekt med hensyn til at reducere kapacitetsmangler, hvis der er høj inflation, eller hvis der fastsættes udgiftsmål uden resultatkrav. Der kan også opstå flaskehalse med hensyn til materialer, centrale komponenter eller kvalificeret personale, så det bliver vanskeligt at få brugt de tildelte midler (punkt [64-67](#)).
- Den stigende anvendelse af gældsfinansierede forsvarsudgifter og EU-garanterede lån samt aktiveringen af fleksibilitetsklausuler kan undergrave den finanspolitiske holdbarhed ved at bremse nedbringelsen af den offentlige gæld, øge eventualforpligtelserne og lægge yderligere pres på EU-budgettets råderum, hvis der ikke foretages passende hensættelser (punkt [65](#) og [68](#)).
- EU's forsvarspolitik er kendetegnet ved en kompleks institutionel ramme og en forvaltningsstruktur med flere niveauer. Dette skaber betydelige udfordringer med hensyn til koordinering mellem de forskellige aktører og øger risikoen for overlappende ansvarsområder. Ordningerne vedrørende finansiel ansvarlighed er også komplekse og varierer afhængigt af finansieringsinstrumentet og den pågældende enhed. Det begrænser Revisionsrettens evne til fuldt ud at varetage sin rolle som ekstern revisor, at den ikke har et revisionsmandat vedrørende alle de involverede organer og instrumenter (punkt [76-81](#)).

Et nærmere blik

En foranderlig kontekst og voksende EU-ambitioner

Ændringsfaktorer

12 Adskillige begivenheder har de seneste år ændret holdningen til forsvarsområdet i hele EU. Resultatet heraf er et nyt og foranderligt politisk landskab, der også er formet af den globale sikkerhedssituation, som generelt forværres.

13 Ruslands omfattende angrebskrig mod Ukraine begyndte den 24. februar 2022 og blev en skelsættende begivenhed for det europæiske forsvar. Det påvirkede EU både økonomisk og politisk, at der igen blev udkæmpet en konventionel, højintensiv krig i dets naboerområde. Krigen medførte, at EU's BNP-vækst faldt i forhold til prognoserne fra før krigen, og den udløste en energi- og leveomkostningskrise, der førte til stigende inflation¹. Desuden flygtede over 4,5 millioner ukrainske flygtninge til EU's medlemsstater². For EU bragte krigen forsvarsspørgsmål i politisk fokus på en måde, der ikke er set i Europa siden afslutningen af den kolde krig.

¹ "Economic impact of Russia's war on Ukraine: European Council response", Europa-Parlamentets Forsknings tjeneste, februar 2024.

² "Ukraine Refugee Situation", De Forenede Nationers Højkommissariat for Flygtninge.

14 Længe før krigen i Ukraine begyndte, havde udviklingen af forsvarskapaciteter været ineffektiv på grund af utilstrækkeligt samarbejde mellem medlemsstaterne. EDTIB var påvirket af flere års underinvestering (fordi man havde høstet "fredsdividenden")³, og endnu i dag er adgang til finansiering en væsentlig udfordring, navnlig for små og mellemstore virksomheder (SMV'er)⁴. Ifølge den [fælles meddelelse om en analyse af investeringsunderskud på forsvarsområdet og vejen frem](#), der blev offentliggjort i maj 2022, anslog Kommissionen, at hvis alle medlemsstater havde brugt 2 % af deres BNP på forsvar fra 2006 til 2020, ville yderligere 1,1 billion euro være gået til forsvarsudgifter⁵. Desuden har Europa-Parlamentets Forskningstjeneste (EPRS) anslået, at omkostningerne ved ikke at gøre en fælles indsats på EU-plan med hensyn til forsvarsudgifterne varierer mellem 18 milliarder euro og 57 milliarder euro om året⁶.

15 Ruslands krig mod Ukraine afslørede, at der på grund af årtiers underinvestering var store forsvarsmæssige sårbarheder i EU's medlemsstater. EU's lagre af ammunition og missiler var utilstrækkelige, da det pludselig var nødvendigt at støtte en partner, som udkæmpede en højintensiv krig ([tekstboks 1](#)). Industrien er præget af årtier med lav produktion,⁷ og forøgelsen af den industrielle kapacitet til at genopbygge lagre er begrænset⁸, hvilket forværres af de lange produktionstider for forsvarsprodukter. Desuden konstaterede vi i vores [beretning fra 2025 om militær mobilitet](#), at flaskehalsene i transportnettene påvirker den militære mobilitet og dermed begrænser de europæiske styrkers evne til at bevæge sig effektivt rundt på kontinentet. En oversigt over relevante publikationer fra Revisionsretten kan findes i [bilag IV](#).

³ Sebastian Clapp: "[EU Member States' defence budgets](#)", EPRS, marts 2026, s. 1.

⁴ "[Access to equity financing for European defence SMEs](#)", Europa Kommissionen, 2024, s. 9.

⁵ Fælles meddelelse om en analyse af investeringsunderskud på forsvarsområdet og vejen frem, [JOIN\(2022\) 24](#), s. 5.

⁶ Marco Centrone og Meenakshi Fernandes: "[Improving the quality of European defence spending](#)". "[Cost of non-Europe report](#)", Europa-Parlamentets Forskningstjeneste, november 2024.

⁷ Hannah Aries, Bastian Giegerich og Tim Lawrenson: "[The Guns of Europe: Defence-industrial Challenges in a Time of War](#)", Det Internationale Institut for Strategiske Studier, 19. juni 2023.

⁸ "[EU's militærstøtte til Ukraine](#)", Europa-Kommissionen, 24. april 2026.

Tekstboks 1

155 mm-artilleriammunition: Efterspørgslen på slagmarken og EU's industrielle kapacitet

Artilleri spiller fortsat en central rolle i krigen i Ukraine, så der er en vedvarende efterspørgsel efter 155 mm-ammunition. I 2022 affyrede ukrainske styrker ca. 6 000-8 000 granater om dagen (180 000-240 000 om måneden)⁹. Nyere skøn indikerer, at Ukraine nu affyrer 150 000-200 000 granater om måneden, mens Rusland affyrer 600 000¹⁰.

EU's produktion var begrænset til 300 000-400 000 granater i 2022 efter årtiers nedskæringer af den europæiske forsvarsindustrielle kapacitet.

I marts 2023 nåede [Rådet](#) til enighed om en tresporet tilgang bestående af 1) godtgørelse til EU-medlemsstaterne for ammunition og missiler, som de donerer til Ukraine fra deres eksisterende lagre, 2) fælles indkøb af 155 mm-artilleriammunition og komponenter hertil samt missiler og 3) forøgelse af den industrielle støtte, navnlig gennem [forordningen om støtte til produktion af ammunition](#) (ASAP), med et mål om levering af en million granater inden for 12 måneder.

Trods forsinkelser er produktionen steget. Medlemsstaterne leverede en million stykker artilleriammunition (155 mm-granater og missiler) til Ukraine i november 2024¹¹ - otte måneder efter den frist i marts 2024, som var blevet fastsat i marts 2023.

Kilde: [Reinforcing the EU's defence industry](#), Europa-Parlamentets Forskningstjeneste, marts 2026.

⁹ SWD(2024) 515, arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om EDIP.

¹⁰ "Frontline report: Europe moves fast - for once - and floods Ukraine with shells", Euromaidan press, 2. maj 2025.

¹¹ Francesco Bortolotto: "EU managed to deliver one million shells to Kyiv", EU News, 20. november 2024.

16 Hybride angreb påvirker i stigende grad den europæiske infrastruktur, og de er blevet intensiveret i de seneste år. De omfatter sabotage, afbrydelse af kritisk infrastruktur, cyberangreb, udenlandsk informationsmanipulation og indblanding samt forsøg på at undergrave demokratiet og valgprocesserne¹². Kombinationen af konventionel krigsførelse og hybride angreb har fået EU og dets medlemsstater til at lægge større vægt på behovet for at øge de traditionelle forsvarskapaciteter og samtidig forene den interne og den eksterne sikkerhedsdimension og udvikle en tilgang til sikkerhed og beredskab, der omfatter hele samfundet.

17 Den globale sikkerhed er også blevet forværret af andre faktorer end krigen i Ukraine. Geopolitisk uro med tiltagende konflikter rundt om i verden såsom krigene i Mellemøsten og udhulingen af den globale multilaterale orden¹³ har øget behovet for strategisk autonomi i EU. Forværringen af sikkerhedssituationen er sket sideløbende med ændringer i Europas sikkerheds- og forsvarsarkitektur. Den Nordatlantiske Traktats Organisation (NATO) er fortsat en hjørnesten i det kollektive forsvar for de EU-medlemsstater, der også er [NATO-allierede](#), men EU har gjort en øget indsats for at styrke sin strategiske autonomi og sikre, at EU-lande påtager sig større byrder inden for NATO. For de 23 EU-medlemsstater, der også er NATO-allierede, har dette ført til øgede tilsagn om forsvarsudgifter¹⁴ og skabt behov for at koordinere forøgelsen af deres forsvarskapaciteter både inden for NATO og EU.

¹² "[Ruslands hybride aktiviteter: EU-sanktioner](#)", Det Europæiske Råd, Rådet for Den Europæiske Union, 21. april 2026.

¹³ "[Foresight report 2025 - Resilience 2.0 - Empowering the EU to thrive amid turbulence and uncertainty](#)", Europa-Kommissionen, 2025.

¹⁴ [Erklæringen fra topmødet i Haag](#), som blev udsendt af stats- og regeringscheferne i NATO, der deltog i mødet i Det Nordatlantiske Råd i Haag den 25. juni 2025.

18 Krigen i Ukraine har også kastet lys på fragmenteringen og kompleksiteten af forsvarsindustriens værdikæder og dens stærke afhængighed af leverandører uden for EU. Fra begyndelsen af krigen i Ukraine til juni 2023 kom 78 % af EU-medlemsstaternes indkøb af forsvarsmateriel fra lande uden for EU, og USA alene tegnede sig for 63 %¹⁵. Der er forskellige parametre til at måle denne afhængighed, men de viser alle konsekvent, at en betydelig del af EU's forsvarsudgifter går til leverandører uden for EU, navnlig i USA^{16,17}. Historisk set har USA eksporteret betydeligt mere til EU, end EU har eksporteret til USA¹⁸. Der er tidlige tegn på en begyndende mindskelse af afhængigheden af at indkøbe amerikanske våben¹⁹, men EU øgede dog sine indkøb fra USA i årene efter starten på Ruslands omfattende angrebskrig mod Ukraine²⁰. Dette har ført til opfordringer til, at europæernes voksende forsvarsudgifter i stigende grad rettes mod EDTIB.

¹⁵ JOIN(2024) 10, Fælles meddelelse om en ny strategi for den europæiske forsvarsindustri.

¹⁶ Juan Mejino-López og Guntram B. Wolff: "Europe's dependence on US foreign military sales and what to do about it", Bruegel, 13. oktober 2025.

¹⁷ Alex Burilkov, Katelyn Bushnell, Juan Mejino-López, Thomas Morgan og Guntram B. Wolff: "Fit for war by 2030? European rearmament efforts vis-à-vis Russia", Bruegel & Kiel Institute for the World Economy, juni 2025.

¹⁸ Daniel Fiott: "The poison pill - EU defence on US terms?", Den Europæiske Unions Institut for Sikkerhedsstudier, juni 2019.

¹⁹ Giuseppe Spatafora: "The foreign policy-first president? US external action under Trump 2.0 - in data", Den Europæiske Unions Institut for Sikkerhedsstudier, februar 2026.

²⁰ Juan Mejino-López og Guntram B. Wolff: "Europe's dependence on US foreign military sales and what to do about it", Bruegel, 13. oktober 2025.

19 Kravet om en stærkere industriel base skal ses i lyset af den hurtige teknologiske udvikling og den øgede globale konkurrence om ressourcer. Innovationer - såsom kvanteteknologi, bioteknologi, neuroteknologi, avancerede materialer og robotteknologi - vil blive stadig mere fremtrædende i løbet af det næste årti²¹. Disse kan anvendes til både civile og militære formål og kræver ofte de samme ressourcer. Strategiske råstoffer er lige så vigtige for grønne og digitale teknologier, som de er i forbindelse med forsvar og rumfart²². EU er i øjeblikket stærkt afhængigt af at importere disse råstoffer - ofte fra ét enkelt tredjeland²³. På denne måde hænger sårbarhederne i EDTIB sammen med de bredere problemer vedrørende strategisk autonomi og forsyningssikkerhed. Det betyder, at forsvarsrelaterede perspektiver i stigende grad integreres på andre politikområder. Disse mange indbyrdes forbundne faktorer har gjort forsvarsspørgsmålet til en hastesag.

Forvaltningsrammen er forankret i traktaterne

20 Siden begyndelsen på Ruslands omfattende angrebskrig mod Ukraine har EU's institutioner, organer og agenturer såvel som medlemsstaterne truffet foranstaltninger til at styrke EU's forsvar. Disse foranstaltninger træffes inden for en forvaltningsramme, der er formet af traktaterne. EU-institutionernes rolle har traditionelt været begrænset på forsvarsområdet. Traktaten om Den Europæiske Union (TEU), som ændret i 2007²⁴ og i kraft siden 2009, indførte den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP) og definerede mere eksplicit de institutionelle aktørers nuværende roller på forsvarsområdet. Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) supplerer TEU og regulerer, hvordan EU driver sit indre marked og sin økonomi, og den tjener som retsgrundlag for EU's instrumenter til styrkelse af forsvarsindustrien (*figur 1*).

²¹ "Foresight report 2025 - Resilience 2.0 -Empowering the EU to thrive amid turbulence and uncertainty", Europa-Kommissionen, 2025.

²² Særberetning 04/2026 "Kritiske råstoffer for energiomstillingen - Politikken på området er ikke bundsolid".

²³ Ibid.

²⁴ Lissabontraktaten om ændring af traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

21 FSFP er en del af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP) og behandler spørgsmål vedrørende EU's sikkerhed, herunder en "gradvis udformning af en fælles forsvarspolitik, der kan føre til et fælles forsvar". EU's overordnede udenrigspolitik styres af Det Europæiske Råd (der består af stats- og regeringscheferne). I EU-Rådet ligger ansvaret for forsvar og sikkerhed hos Rådet for Udenrigsanliggender (bestående af udenrigsministrene - og forsvarsministrene, når der er forsvarsspørgsmål på dagsordenen). Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten), herunder EU's Militærstab (EUMS), er EU's diplomatiske tjeneste og ledes af Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, som også er næstformand for Europa-Kommissionen (HR/NF)²⁵. [Det Europæiske Forsvarsagentur](#) (EDA) blev oprettet i 2004, og det opererer under EU-Rådets myndighed og støtter Rådet og medlemsstaterne i deres bestræbelser på at forbedre EU's forsvarskapaciteter.

²⁵ Rådets afgørelse [2010/427/EU](#) om oprettelse af EU-Udenrigstjenesten.

Figur 1 | EU's forvaltningsramme vedrørende forsvarspolitikken

Interaktion mellem det mellemstatslige og det overnationale niveau via udvalg, deltagelse i møder osv.

ASAP - forordningen om støtte til produktion af ammunition, **FUSP** - den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, **GD DEFIS** - Generaldirektoratet for Forsvarsindustri og Rummet, **EDA** - Det Europæiske Forsvarsagentur, **EDF** - Den Europæiske Forsvarsfond, **EDIDP** - programmet for udvikling af den europæiske forsvarsindustri, **EDIP** - programmet for den europæiske forsvarsindustri, **EDIRPA** - forordningen om styrkelse af den europæiske forsvarsindustri gennem fælles indkøb, **EDTIB** - den europæiske forsvarsteknologiske og -industrielle base, **EU-Udenrigstjenesten** - Tjenesten for EU's Optræden Udadtil, **EUMS** - EU's Militærstab, **HR/NF** - Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik/ næstformand for Europa-Kommissionen, **PADR** - den forberedende foranstaltning vedrørende forsvarsforskning, **PESCO** - det permanente strukturerede samarbejde, **TEU** - traktaten om Den Europæiske Union, **TEUF** - traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, **SAFE** - instrumentet for sikkerhedstiltag for Europa

Kilde: Revisionsretten, baseret på oplysninger fra Kommissionen, Rådet og Parlamentet.

22 Den nuværende retlige ramme gør det muligt for medlemsstaterne at samarbejde på det forsvarspolitiske område på frivillig basis, samtidig med at Kommissionens beføjelser primært begrænses til forsvarsindustripolitikken. Da et lands forsvarspolitik er et vigtigt udtryk for national suverænitet, har medlemsstaterne en ledende rolle, mens EU's forsvarspolitik grundlæggende er mellemstatslig og har specifikke regler og procedurer, der adskiller sig fra reglerne og procedurerne vedrørende andre EU-politikker. Ansvar for forsvarsområdet er således fast forankret i medlemsstaterne, og der er begrænsninger for overnationale EU-tiltag. Det betyder, at Rådet indtager en central position med hensyn til EU's forsvarspolitik og er en vigtig beslutningstager, idet afgørelser vedrørende FUSP og FSFP generelt skal træffes med enstemmighed.

23 FSFP er EU's ramme for krisestyring og forsvarssamarbejde og gør det muligt for medlemsstaterne at gennemføre civile og militære FSFP-missioner og -operationer uden for EU som led i EU's integrerede tilgang til håndtering af eksterne konflikter og kriser²⁶. FSFP støtter fredsbevarelse, konfliktforebyggelse og styrkelse af den internationale sikkerhed, ofte i samarbejde med internationale organisationer såsom De Forenede Nationer (FN) og NATO. EU har under FSFP iværksat en lang række civile missioner og militære operationer i udlandet. Civile missioner finansieres over EU-budgettet og gennemføres ved anvendelse af kapaciteter fra medlemsstaterne (artikel 42 i TEU). I henhold til artikel 41, stk. 2, i TEU kan udgifter til operationer på militær- eller forsvarsområdet i princippet ikke finansieres over EU-budgettet. Udgifterne til militære missioner og operationer finansieres derfor primært af de deltagende medlemsstater via specifikke mellemstatslige mekanismer og nationale bidrag. Finansieringsordningerne varierer afhængigt af missionens eller operationens karakter²⁷.

²⁶ Den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, EU-Udenrigstjenesten, 24. september 2025.

²⁷ Bruno Bilquin: "EU missions and operations abroad", Europa-Parlamentets Forskningstjeneste, 29. oktober 2024.

24 Medlemsstaternes samarbejdsramme omfatter også adskillige traktatbaserede initiativer og enheder, der finansieres uden for budgettet via nationale bidrag. Dette gælder f.eks. [EDA](#), som er en central aktør med hensyn til at støtte udviklingen af forsvarskapaciteter og fremme forsvarssamarbejde i EU og [det permanente strukturerede samarbejde](#) (PESCO). PESCO blev aktiveret i 2017 af 23 medlemsstater og har nu 26 deltagere. Det er en traktatbaseret samarbejdsramme, der gør det muligt i fællesskab at planlægge, udvikle og investere i kapacitetsudvikling og styrke de væbnede styrkers operationelle beredskab, interoperabilitet og effektivitet ved hjælp af retligt bindende forpligtelser. PESCO-sekretariatet består af repræsentanter for EDA og EU-Udenrigstjenesten - herunder EUMS. I perioden 2017-2025 har [PESCO](#) genereret i alt 83 samarbejdsprojekter (hvoraf 74 stadig er i gang) på land-, sø-, luft-, rum- og cyberområdet.

25 Artikel 42, stk. 7, i TEU udgør retsgrundlaget for EU's bestemmelse om gensidig bistand. Når den aktiveres af en medlemsstat, der er blevet angrebet på sit territorie, har de øvrige medlemsstater pligt til at yde al den hjælp og bistand, der ligger inden for deres formåen. Denne bistand skal være i overensstemmelse med NATO-forpligtelserne (for de medlemsstater, der også er NATO-allierede) og må ikke være i strid med medlemsstaternes egen sikkerheds- og forsvarspolitik (for dem, der ikke er NATO-allierede). Bestemmelsen er kun blevet aktiveret én gang - af Frankrig efter terrorangrebene i november 2015. EU's medlemsstater afholder regelmæssigt scenariebaserede drøftelser og gennemfører øvelser for at øge forståelsen af, hvordan bestemmelsen skal anvendes, styrke beredskabet og opbygge modstandsdygtighed. Siden marts 2026, hvor Cypern var mål for droner under krigen mellem Iran, Israel og USA, er drøftelserne om, hvordan bestemmelsen kan operationaliseres, blevet intensiveret med henblik på at tackle de udfordringer, der er forbundet med dens praktiske anvendelse²⁸.

²⁸ "EU to game out bloc's mutual assistance clause in case of attack", Politico, 17. april 2026.

26 TEUF giver Kommissionen beføjelse til at støtte den europæiske forsvarsindustri konkurrenceevne. Dette politikområde gør det muligt for Kommissionen at lette samarbejdet mellem medlemsstaterne inden for forsvarsforskning, -udvikling og -produktion uden at gribe ind i medlemsstaternes beføjelser til at fastlægge deres egne nationale forsvarsprioriteter og -strategier. Ved at fremme forsvarsindustripolitikken kan Kommissionen spille en rolle med hensyn til at styrke EDTIB gennem initiativer, der tilskynder til fælles investeringer. Med hensyn til forsvarsområdet er Kommissionen i henhold til traktaterne hovedsagelig begrænset til sine mere traditionelle kompetencer vedrørende det indre marked, handel og industri. Medlemsstaterne kan dog ved hjælp af rådsafgørelser og rådskonklusioner pålægge og opfordre Kommissionen til at tage yderligere initiativer vedrørende forsvarssektoren.

EU's stigende ambitionsniveau

27 EU's medlemsstater har navnlig siden 2022 i stigende grad erkendt, at EU er nødt til at blive mere kompetent på sikkerheds- og forsvarsområdet. Dette har markeret et skift i EU's forsvarspolitik fra krisestyring og kriserespons uden for EU til større fokus på medlemsstaternes forsvarsberedskab.

28 Den 11. marts 2022, kun to uger efter begyndelsen på Ruslands omfattende angrebskrig mod Ukraine, fremsatte EU's stats- og regeringschefer [Versailleserklæringen](#), hvori de opfordrede til at styrke EU's forsvarskapaciteter og tage yderligere afgørende skridt til at opbygge europæisk suverænitet. [Det strategiske kompas for sikkerhed og forsvar](#) fulgte kort tid efter og indeholdt en plan for at øge EU's strategiske autonomi og gøre EU til en stærkere og mere kompetent sikkerhedsgarant for borgerne. Det strategiske kompas, der blev udarbejdet under ledelse af HR/NF i tæt samarbejde med Kommissionen og EDA, blev godkendt af alle 27 medlemsstater den 22. marts 2022 og fastsatte et væsentligt benchmark for den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik som en medlemsstatsdrevet overordnet ramme. Som svar på Rådets opfordring til et højere ambitionsniveau med hensyn til EU's forsvar fremlagde Kommissionen og HR/NF en [analyse af de investeringsunderskud på forsvarsområdet](#), der skal afhjælpes for at nå disse nye ambitioner.

29 For at støtte dette nye ambitionsniveau arbejder Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten (herunder EUMS) også på at supplere og mangedoble medlemsstaternes individuelle forsvarsindsats med henblik på at "opbygge en ægte europæisk forsvarsunion"²⁹. Kommissionen og HR/NF har præsenteret adskillige initiativer og strategiske dokumenter, som skal bidrage til at opnå forsvarsberedskab senest i 2030 (*figur 2*). Det centrale strategiske dokument er [hvidbogen om europæisk forsvarsberedskab frem mod 2030](#), som beskriver medlemsstaternes muligheder for at samarbejde og forene deres bestræbelser på at afhjælpe kapacitetsmanglerne og styrke EDTIB. Ifølge [køreplanen for forsvarsberedskab frem mod 2030](#) indebærer forsvarsberedskab udvikling og erhvervelse af de kapaciteter, der er nødvendige for moderne krigsførelse. Dette kræver, at Europa har en forsvarsindustriel base, som med banebrydende innovation og hurtig masseproduktion på kritiske tidspunkter giver en strategisk fordel og sikrer den nødvendige uafhængighed³⁰.

²⁹ Europas valg: Politiske retningslinjer for den næste Europa-Kommission 2024-2029, Ursula von der Leyen, 18. juli 2024.

³⁰ JOIN(2025) 27, Fælles meddelelse om køreplanen for forsvarsberedskab frem mod 2030.

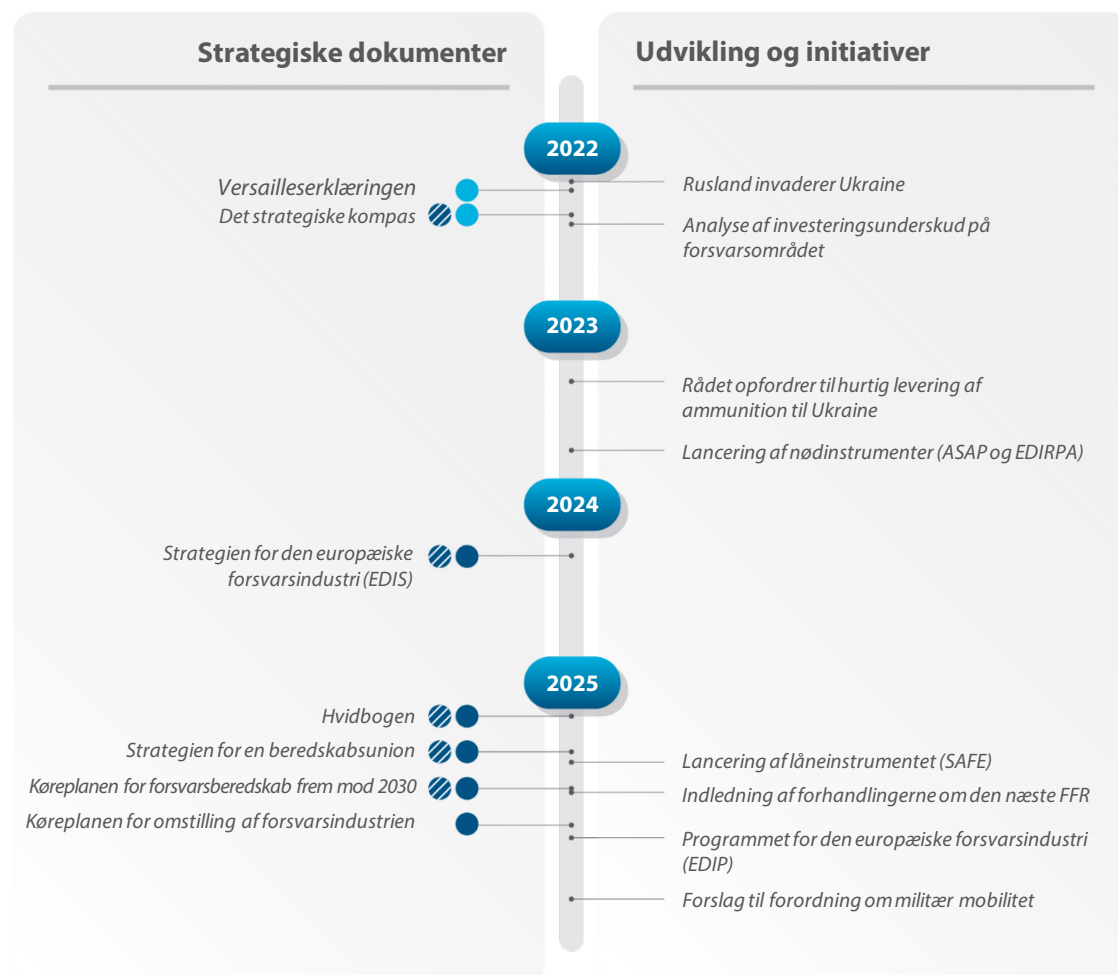
Figur 2 | Tidslinje over relevante strategiske dokumenter og initiativer

Dokumentforfattere:

● Kommissionen

● Rådet

● HR/NF

Kilde: Revisionsretten, baseret på oplysninger fra Kommissionen, Rådet og Parlamentet.

30 For at styrke den centrale strategiske ramme vedrørende forsvarsområdet arbejder Kommissionen og HR/NF også på en "holistisk" tilgang til konflikt- og kriseberedskab, som forbinder forsvar og sikkerhed. Som et nyligt skridt i denne retning supplerer [strategien for en beredskabsunion](#) fra 2025 det strategiske mål om forsvarsberedskab. Strategien fokuserer på tre tilgange: En integreret tilgang, der omfatter alle typer farer, en tilgang, der omfatter hele samfundet, og en tilgang, der omfatter hele forvaltningen. Dette indebærer, at man forbereder sig på alle typer farer i stedet for at håndtere dem hver for sig. Det betyder også, at alle sektorer, organisationer og borgere skal inddrages for at sikre koordinering og samarbejde på tværs af offentlige organer og myndigheder, samtidig med at den eksterne dimension af sikkerhed kædes sammen med beredskabsforanstaltninger i EU.

31 Fremkomsten af nye teknologier, der har både civil og militær anvendelse, og den generelle bekymring vedrørende værdikædernes modstandsdygtighed har også fået EU til at overveje, hvordan man kan udnytte civil-militære synergier³¹. Udviklingen i moderne konflikter, som i stigende grad afhænger af disruptive teknologier, gør teknologiske forspring til en afgørende faktor for militær overlegenhed.

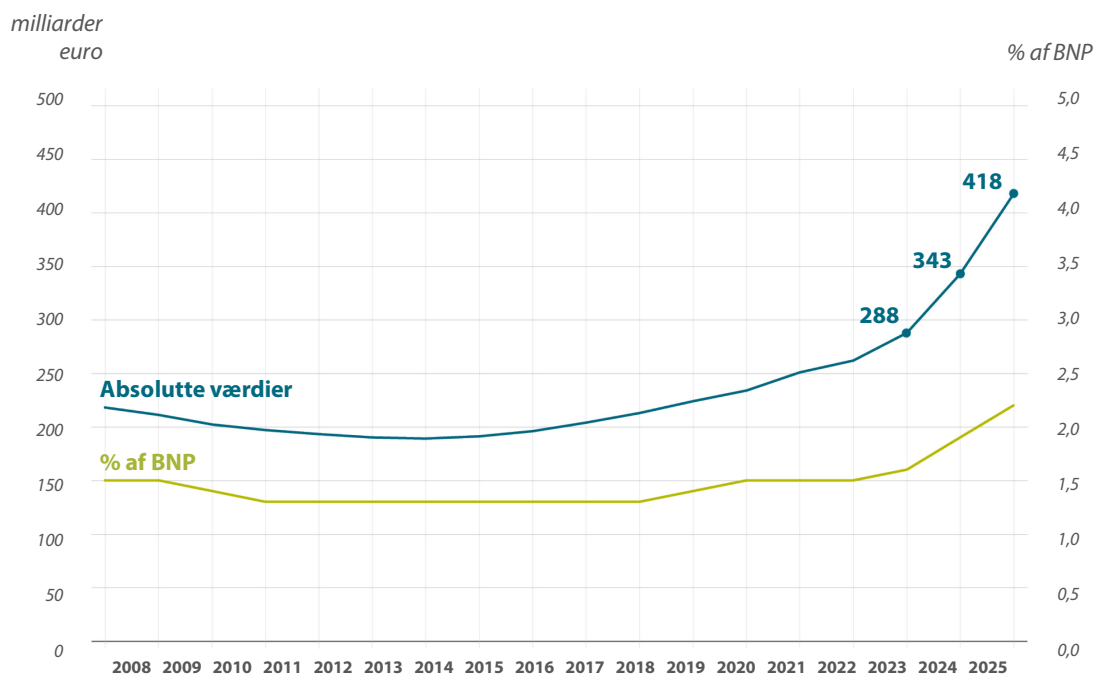
EU-tiltag: på vej mod beredskab og en stadig mere struktureret tilgang

Kraftig stigning i medlemsstaternes forsvarsudgifter og styrkelse af EU's finansielle instrumenter

32 Siden 2022 er der både på EU-plan og i de enkelte medlemsstater blevet mobiliseret yderligere finansielle ressourcer for at tackle virkningerne af flere års underinvestering. Som reaktion på Ruslands angrebskrig mod Ukraine er EU's kollektive årlige forsvarsbudgetter steget kraftigt fra 262 milliarder euro i 2022 til i alt 418 milliarder euro i 2025 (*figur 3*). I 2026 forventes medlemsstaternes budgetter at nå op på i alt ca. 454 milliarder euro. Medlemsstaternes samlede forsvarsudgifter (i faste priser) steg med 78,6 % mellem 2020 og 2025³².

³¹ COM(2025) 484, meddelelse fra Kommissionen om den strategiske fremsynsrapport 2025.

³² "Defence Data 2025-2026, EDA.

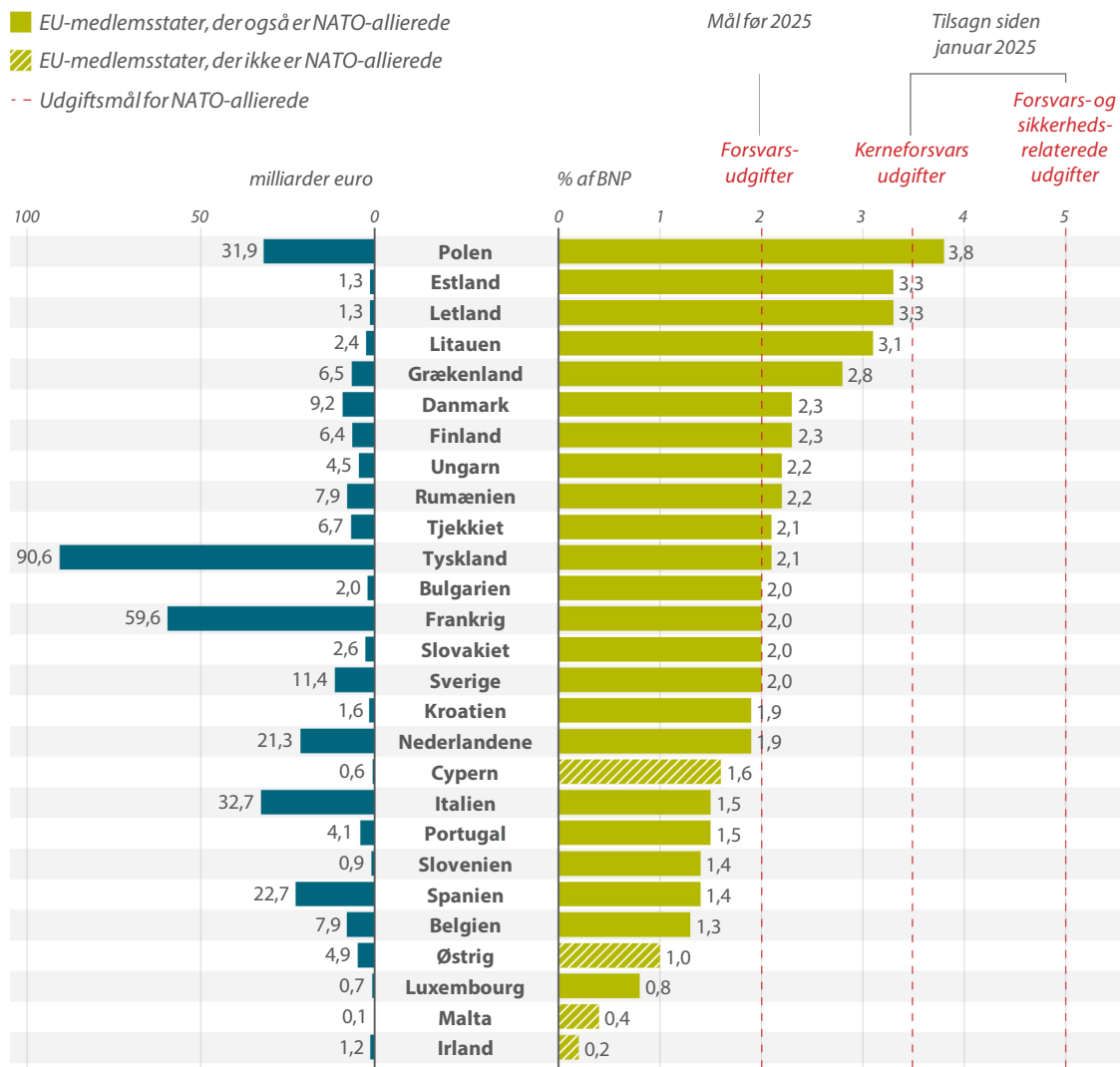
Figur 3 | EU-medlemsstaternes forsvarsudgifter

Kilde: Revisionsretten, baseret på EDA, [forsvarsdata for 2025-2026](#) (for de absolutte værdier) og [EDA's forsvarsdataportal](#) (for procent af BNP).

33 I 2014 blev de NATO-allierede enige om at bruge mindst 2 % af deres årlige BNP på forsvar³³. I 2025 forpligtede de NATO-allierede sig til højere mål på 3,5 % for kerneforsvarsudgifter og 1,5 % for forsvars- og sikkerhedsrelaterede udgifter (f.eks. udgifter til at beskytte kritisk infrastruktur, forsvare netværk, sikre civilt beredskab og modstandsdygtighed, innovere og styrke den forsvarsindustrielle base), hvilket bringer det samlede tal op på 5 % af det årlige BNP senest i 2035. **Figur 4** viser EU-medlemsstaternes forsvarsudgifter som procentdel af deres BNP i 2024. Ifølge [EDA](#) opfyldte eller overopfyldte alle EU's NATO-allierede i 2025 målet om 2 % forsvarsudgifter³⁴.

³³ Erklæring fra topmødet i Wales, NATO, 5. september 2014.

³⁴ "Defence expenditures and NATO's 5 % commitment", NATO, 10. april 2026.

Figur 4 | EU-medlemsstaternes forsvarsudgifter i 2024

Kilde: Revisionsretten, baseret på EDA's [forsvarsdata for 2024-2025](#).

34 Disse øgede ressourcer anvendes til at styrke de nationale militære kapaciteter og afhjælpe mangeårige kapacitetsmangler (punkt 29). Samtidig er en del af disse udgifter blevet kanaliseret til militær støtte til Ukraine, enten via bilateral bistand eller gennem den europæiske fredsfacilitet (EPF) ([tekstboks 2](#)). I alt 6,4 milliarder af de ca. 75,2 milliarder euro, som EU og medlemsstaterne mobiliserede i militær støtte til Ukraine i perioden 2022-2025³⁵, blev kanaliseret gennem EPF.

³⁵ "EU's militære støtte til Ukraine", Det Europæiske Råd, 24. april 2026.

Tekstboks 2

Den europæiske fredsfacilitet (EPF)

EPF blev oprettet i marts 2021 som en fond uden for EU-budgettet. Den består af to søjler.

- Bistandsforanstaltninger: anvendes i stigende grad til at støtte levering af dødbringende og ikkedødbringende militært udstyr til partnerlande (f.eks. ammunition, missiler, beskyttelsesudstyr og førstehjælpsudstyr).
- Operationer: finansierer de fælles udgifter til militære FSFP-missioner og -operationer (størstedelen af udgifterne afholdes af de deltagende medlemsstater). En af de største igangværende missioner er EU's militære bistandsmission i Ukraine (EUMAM Ukraine) ([tekstboks 5](#)).

Den samlede finansielle støtte, der blev tildelt via EPF for perioden 2021-2027, beløb sig til 17 milliarder euro, hvoraf ca. to tredjedele blev tildelt Ukraine.

Kilde: Revisionsretten, baseret på [Den europæiske fredsfacilitet](#), Det Europæiske Råd.

35 EDTIB er fortsat stærkt fragmenteret og domineret af "nationale frontløbere", som hovedsageligt betjener deres hjemmemarkeder, men også har vigtige eksportmarkeder uden for EU³⁶. I 2021 blev kun ca. 18 % af medlemsstaternes samlede indkøb af forsvarsmateriel foretaget som fælles indkøb, og kun 7 % af deres udgifter til forsvarsforskning og -teknologi blev brugt på fælles projekter. Disse tal ligger betydeligt under de respektive benchmarks på 35 % og 20 % (som ikke omsættes til bindende nationale mål), der blev fastsat i november 2007 af EDA's ministerielle styringskomité³⁷. Både udgifterne til samarbejdsbaserede indkøb af forsvarsmateriel og de fælles udgifter til forskning og teknologi har ligget under disse benchmarks, siden de blev fastsat³⁸. Siden 2022 har EDA imidlertid ikke rapporteret konsekvent om status for samarbejdsbaserede indkøb, da der har manglet fuldstændige data fra medlemsstaterne. EDA har erklæret, at EU-instrumenter sandsynligvis vil føre til flere samarbejdsbaserede indkøb, men at bedre sporing i medlemsstaterne vil være afgørende for at vurdere virkningen af de finansielle støttemekanismer³⁹.

³⁶ George, M., et al.: *Trends in International Arms Transfers 2024*, Det Internationale Fredsforskningsinstitut i Stockholm, marts 2025.

³⁷ Pressemeddelelse "EU Ministers adopt Framework for Joint European Strategy in Defence R&T (Brussels, 19 November 2007)" og portalen for forsvarsdata.

³⁸ "Defence Data 2020-2021: Key findings and analysis", Det Europæiske Forsvarsagentur, 2022 (figur 12).

³⁹ "Defence Data 2024-2025", Det Europæiske Forsvarsagentur, 2025.

36 EU har gennem forskellige initiativer i de seneste år mobiliseret en række finansielle instrumenter, der har til formål at fremme et øget grænseoverskridende samarbejde inden for forsvarssektoren og tilskynde medlemsstaterne til i fællesskab at udvikle og indkøbe forsvarsprodukter og -kapaciteter (*figur 5*). Hvert instrument har specifikke målsætninger vedrørende forskellige faser af kapacitetsudviklingscyklussen.

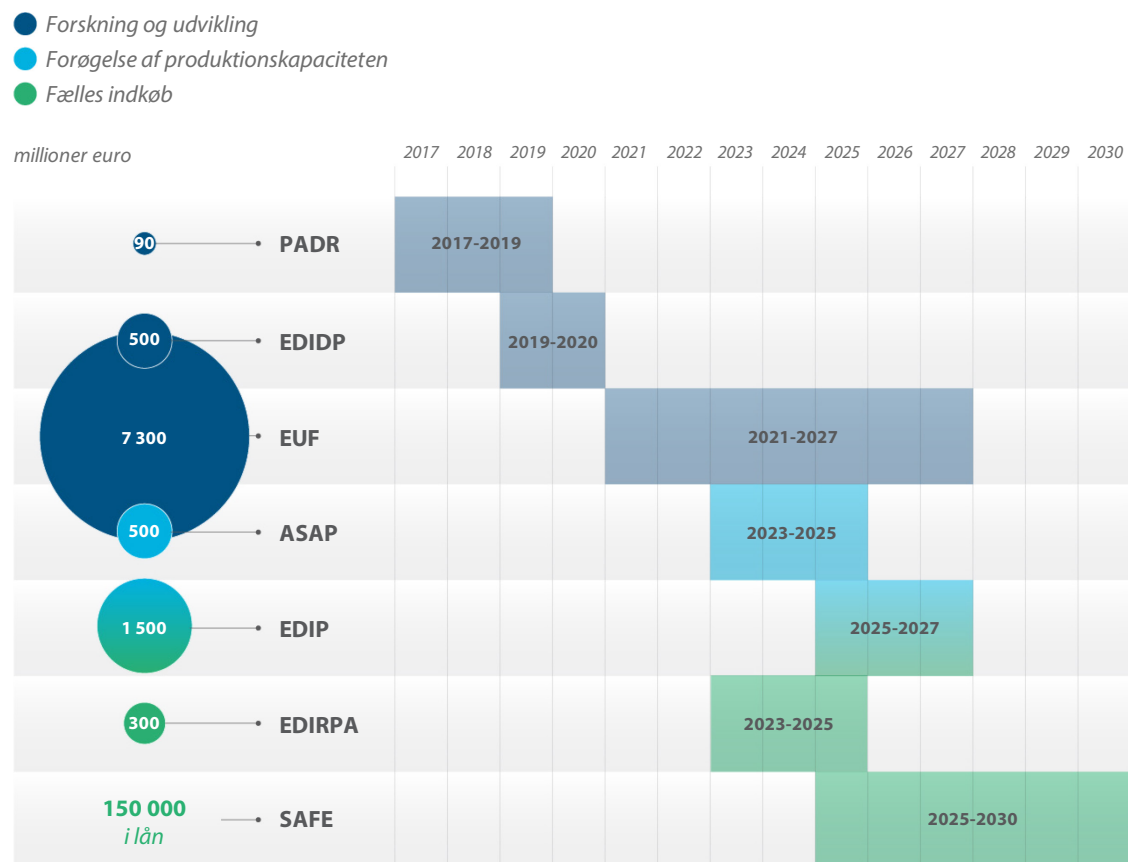
- **Fælles forskning og udvikling af forsvarsmateriel:** I lighed med sine to forgængerprogrammer⁴⁰ finansierer [Den Europæiske Forsvarsfond](#) (EDF) samarbejdsbaserede forsknings- og udviklingsprojekter, der involverer konsortier fra mindst tre medlemsstater. Formålet er at styrke EDTIB og mindske fragmenteringen. Under denne fond tilbyder EU-ordningen for forsvarsinnovation en række målrettede foranstaltninger, de skal tiltrække og støtte nystartede virksomheder og SMV'er. EDF har et budget på 7,3 milliarder euro under den flerårige finansielle ramme (FFR) for 2021-2027, hvoraf 1,5 milliarder euro går til [platformen for strategiske teknologier for Europa](#). I april 2026 var 281 projekter blevet udvalgt under indkaldelser iværksat mellem 2021 og 2025⁴¹.
- **Industriel produktionskapacitet:** Fremstillingsfasen og den industrielle opskalering er de næste logiske skridt efter forsknings- og udviklingsfasen. [Forordningen om støtte til produktion af ammunition](#) (ASAP) har et budget på 500 millioner euro og har til formål at styrke og øge ammunitionsproduktionen i hele Europa. Hovedmålet er at støtte hurtig levering af ammunition og missiler til Ukraine og hjælpe medlemsstaterne med at genopbygge deres lagre. Kommissionen udvalgte i marts 2024 31 projekter, der i 2024 og 2025 skulle støtte den europæiske industri på fem områder: sprængstof, krudt, granater, missiler og testkapacitet.
- **Samarbejde om forsvarsindkøb:** Formålet med [forordningen om oprettelse af instrumentet til styrkelse af den europæiske forsvarsindustri gennem fælles indkøb](#)⁴² (EDIRPA) er at støtte mere effektive indkøb af forsvarsmateriel med 300 millioner euro i finansiering fra EU-budgettet. I november 2024 blev der udvalgt fem forslag på tre prioriterede områder (ammunition, luft- og missilforsvar, platforme og udskiftning af gamle (forældede) systemer), som involverer i alt 20 medlemsstater og har gennemsnitligt seks deltagere pr. projekt.

⁴⁰ Den forberedende foranstaltning vedrørende forsvarsforskning (PADR) og programmet for udvikling af den europæiske forsvarsindustri (EDIDP).

⁴¹ Den Europæiske Forsvarsfond (EDF) - Europa-Kommissionens officielle websted - Defence Industry and Space.

⁴² [Forordning \(EU\) 2023/2418](#) om oprettelse af et instrument til styrkelse af den europæiske forsvarsindustri gennem fælles indkøb (EDIRPA).

Figur 5 | Finansieringsinstrumenter til EU's forsvarsindustri finansieret eller garanteret af EU-budgettet - status i 2026

PADR - Den forberedende foranstaltning vedrørende forsvarsforskning

EDIDP - Programmet for udvikling af den europæiske forsvarsindustri

EDF - Den Europæiske Forsvarsfond

ASAP - Forordningen om støtte til produktion af ammunition

EDIP - Programmet for den europæiske forsvarsindustri

EDIRPA - Forordningen om styrkelse af den europæiske forsvarsindustri gennem fælles indkøb

SAFE - Instrumentet for sikkerhedstiltag for Europa

Kilde: Revisionsretten, baseret på oplysninger fra Kommissionen, Rådet og Parlamentet.

37 Programmet for den europæiske forsvarsindustri (EDIP) har en særskilt tilgang blandt de af EU's forsvarsinstrumenter, der forvaltes af Kommissionen. EDIP kombinerer lovgivningsmæssige, finansielle og koordineringsmæssige foranstaltninger i et enkelt instrument (*bilag I*). Programmet har et budget på 1,5 milliarder euro i perioden 2026-2027 og har til formål at opnå forsvarsindustrielt beredskab ved at bygge bro mellem kortsigtede nødforanstaltninger, såsom EDIRPA og ASAP, og en mere struktureret, langsigtet tilgang.

38 Instrumentet for sikkerhedstiltag for Europa (SAFE) blev vedtaget i maj 2025.

I modsætning til de tidligere nævnte EU-forsvarsinstrumenter, som yder tilskud, yder SAFE med sit budget på 150 milliarder euro - finansieret gennem EU-låntagning på kapitalmarkederne - lån på gunstige vilkår til medlemsstaterne på grundlag af nationale planer om investeringer i forsvarsindustrien og efterfølgende låneaftaler og operationelle ordninger. 19 medlemsstater⁴³ udtrykte interesse for at deltage fra begyndelsen af 2026, og i midten af april 2026 havde Rådet vedtaget gennemførelsesafgørelser vedrørende dem alle undtagen Ungarn. De støttemodtagende medlemsstater tilbagebetaler typisk lånene med lange løbetider på op til ca. 45 år⁴⁴. Samtidig er der knyttet visse betingelser til disse lån, f.eks. krav om fælles indkøb, regler om komponenters oprindelse, krav vedrørende kontrahenters etableringssted og kontrol af kontrahenter (*bilag II*) og krav om bidrag til opfyldelse af bestemte mål, f.eks. om sikring af interoperabilitet og indbyrdes ombyttelighed i hele EU. Samlet set styrker disse elementer Kommissionens rolle i udformningen af EU's industripolitik på forsvarsområdet. *Bilag III* indeholder en oversigt over EU-finansieringen pr. medlemsstat og instrument baseret på tilgængelige data.

39 Med henblik på den næste FFR for 2028-2034 har Kommissionen foreslået at konsolidere flere eksisterende forsvarsinstrumenter i et enkelt finansieringsinstrument, nemlig Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne (ECF)⁴⁵. Dette afspejler EU's hensigt om at strømline de nuværende fragmenterede initiativer og samtidig prioritere investeringer, der har til formål at styrke modstandsdygtigheden og støtte den forsvarsindustrielle base gennem hele investeringsforløbet fra forskning og udvikling til indkøb og vedligeholdelse. ECF-tildelingen til modstandsdygtighed og sikkerhed, forsvarsindustrien og rummet er fondens største komponent på ca. 125 milliarder euro (i løbende priser) af i alt 234 milliarder euro, dvs. ca. 53 % af den foreslåede samlede tildeling. Desuden er et af de specifikke mål for denne foreslåede *europæiske fond* for perioden 2028-2034 at støtte forsvarskapaciteter og sikkerhed.

⁴³ Belgien, Bulgarien, Tjekkiet, Kroatien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Ungarn, Italien, Letland, Litauen, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet og Spanien. [Security Action for Europe - Kommissionens websted](#).

⁴⁴ Rådets forordning (EU) 2025/1106 om oprettelse af instrumentet for sikkerhedstiltag for Europa (SAFE) gennem styrkelse af den europæiske forsvarsindustri.

⁴⁵ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne (ECF), herunder særprogrammet for forsvarsforsknings- og innovationsaktiviteter, 16. juli 2025.

40 De fleste af de ovennævnte forsvarsfinansieringsinstrumenter indeholder klausuler, der henviser til "princippet om EU-præference". I henhold til dette princip skal forsvarsprodukter og -komponenter, der finansieres af EU-instrumenter, hovedsagelig komme fra enheder, der er etableret og opererer i EU eller associerede lande, da dette vil styrke EDTIB og mindske afhængigheden af tredjelande (dvs. andre lande end EU-medlemsstater og associerede lande). Klausulerne præciserer også, hvem der skal kunne foretage ændringer af produktdesignet og være indehaver af den intellektuelle ejendomsret (*bilag II*).

Ajourførte regler skal lette adgangen til midler og forbedre den militære mobilitet

41 De seneste ændringer af de eksisterende EU-regler har fokuseret på at forenkle adgangen til finansiering af forsvarsinitiativer, enten ved at forenkle reglerne eller ved at tillade, at ubrugte midler fra andre programmer omdirigeres til forsvarsmæssige formål, herunder militær mobilitet. Ændringerne har også til formål at fjerne lovgivningsmæssige hindringer for militær mobilitet. Nedenfor følger to eksempler.

- Medlemsstaterne har siden 2025 haft mulighed for at [støtte investeringer i forsvar og teknologier med dobbelt anvendelse gennem fondene under samhørighedspolitikken](#). Medlemsstaterne omprogrammerede derfor 11,9 milliarder euro af midlerne under samhørighedspolitikken for 2021-2027 til styrkelse af forsvarsindustrielle kapaciteter, militær mobilitet, civil beredskab og kompetenceudvikling⁴⁶.
- Medlemsstaterne har også mulighed for at omdirigere ubrugte midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten til forsvarsområdet⁴⁷. F.eks. godkendte Kommissionen i maj 2025 Polens anmodning om at omfordele næsten 6 milliarder euro i midler fra faciliteten til forsvarsrelaterede investeringer inden udgangen af 2026⁴⁸.

Bilag III indeholder en oversigt over EU-finansieringen pr. medlemsstat og instrument baseret på tilgængelige data.

⁴⁶ Europa-Kommissionens pressemeddelelse "34,6 mia. EUR i midler fra samhørighedspolitikken omfordelt til EU's strategiske prioriteter", 25. marts 2026.

⁴⁷ Artikel 5 i [forordning \(EU\) 2025/2643](#) om oprettelse af programmet for udvikling af den europæiske forsvarsindustri ("EDIP-forordningen").

⁴⁸ "Brussels approves Poland's use of post-COVID funds for defence", Euronews, 27. maj 2025.

42 EU's lovgivningsmæssige rammer har også gennemgået væsentlige ændringer.

- Der blev foretaget ændringer for at gøre det lettere for fem eksisterende EU-programmer og initiativer⁴⁹ at støtte projekter vedrørende teknologier med dobbelt anvendelse eller forsvarsanvendelse, navnlig gennem "miniomnibussen på forsvarsområdet"⁵⁰.
- I [omnibuspakken om forsvarsberedskab](#) blev der foreslået yderligere forenklinger af de retlige og administrative rammer for forsvarsberedskab, f.eks. fremskyndet udstedelse af tilladelser til forsvarsberedskabsprojekter og lempelse af miljøkrav.
- Sideløbende hermed havde 18 medlemsstater⁵¹ medio 2026 opnået ekstra finanspolitisk fleksibilitet ved at aktivere den nationale undtagelsesklausul. Undtagelsesklausulen giver en medlemsstat mulighed for midlertidigt at overskride budgetgrænserne (i perioden 2025-2028), hvis dette skyldes øgede forsvarsudgifter, forudsat at visse betingelser stadig overholdes (f.eks. at de ekstra udgifter maksimalt når op på 1,5 % af BNP om året ud over den normale finanspolitiske kurs). Kommissionen anslog, at hvis alle medlemsstaterne udnyttede denne fleksibilitet maksimalt, kunne den nationale undtagelsesklausul skabe et supplerende finanspolitisk råderum på ca. 650 milliarder euro til forsvarsudgifter i EU i den pågældende periode⁵². Den faktiske anvendelse af klausulen vil dog sandsynligvis være meget lavere⁵³.

⁴⁹ Platformen for strategiske teknologier for Europa, Den Europæiske Forsvarsfond, programmet for et digitalt Europa, Horisont Europa og Connecting Europe-faciliteten.

⁵⁰ Pressemeddelelse fra Rådet for Den Europæiske Union, "EU's investeringer i forsvar: Rådet og Parlamentet når til enighed om at støtte hurtigere, mere fleksible og koordinerede investeringer i europæisk forsvar", 5. november 2025.

⁵¹ Østrig, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Tjekkiet, Danmark, Estland, Finland, Tyskland, Grækenland, Ungarn, Letland, Litauen, Polen, Portugal, Slovakiet, Slovenien og Spanien.

⁵² Sebastian Clapp: "EU defence funding", EPRS, oktober 2025.

⁵³ "The National Escape Clause in practice: Early evidence from the 2025 European Semester".

43 Ud over, at der er mobiliseret yderligere finansiering, har både Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) foretaget tilpasninger af de eksisterende lovgivningsmæssige rammer for at lette og fremskynde investeringer i forsvarsrelaterede aktiviteter. I overensstemmelse med de forslag, som EU's ledere godkendte på det [ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 6. marts 2025](#), udvidede EIB's bestyrelse kriterierne for støtteberettigelse til finansiering af den europæiske sikkerheds- og forsvarssektor med henblik på at begrænse udelukkelser⁵⁴. Siden vedtagelsen i marts 2022 af det strategiske europæiske sikkerhedsinitiativ med et budget på 8 milliarder euro har EIB desuden støttet sikkerheds- og forsvarsrelaterede investeringer i teknologier med dobbelt anvendelse. Dette gør den ved at finansiere forsknings-, innovations- og infrastrukturprojekter med både civil og militær relevans, herunder på områder som rummet, cybersikkerhed, kunstig intelligens og beskyttelse af kritisk infrastruktur.

44 Som supplement til finansieringen af transportinfrastruktur gennem Connecting Europe-faciliteten (CEF) for perioden 2021-2027 fremlagde Kommissionen og HR/NF i november 2025 en [pakke om militær mobilitet](#). Formålet med pakken er at lette transport af militært personel og militære aktiver mellem medlemsstaterne ([tekstboks 3](#)). For at støtte de relaterede investeringer lægges der i Kommissionens forslag til den næste FFR (2028-2034) vægt på en tidobling af det disponible budget til militær mobilitet - et foreslået budget på 17,7 milliarder euro under den kommende CEF i forhold til 1,7 milliarder euro under den nuværende FFR.

⁵⁴ "EIB steps up financing for European security and defence and critical raw materials", EIB, 21. marts 2025.

Tekstboks 3

Pakken om militær mobilitet

EU-medlemsstaternes evne til at reagere på kriser begrænses af fortsatte hindringer for transport af militært personel og udstyr på tværs af grænserne. Militær mobilitet er derfor blevet udpeget som en nøgleprioritet i både [hvidbogen om europæisk forsvarsberedskab frem mod 2030](#) og [køreplanen for forsvarsberedskab frem mod 2030](#) og det er også blevet udpeget som et prioriteret område for samarbejdet mellem EU og NATO. Kommissionen og HR/NF lancerede i marts 2018 en [handlingsplan for militær mobilitet](#), som blev revideret i 2022 ([handlingsplan 2.0](#)).

Udformningssvagheder og blandede resultater hæmmede imidlertid gennemførelsen af handlingsplan 2.0, som fremhævet i vores [særberetning fra 2025 om militær mobilitet](#), hvori vi anbefalede forbedringer på forskellige områder, herunder forvaltning, forudsigelighed i finansieringen og udvælgelse af infrastrukturprojekter med dobbelt anvendelse. Derfor foreslog Kommissionen og HR/NF i november 2025 en pakke om militær mobilitet med henblik på at tackle disse udfordringer. Pakken kombinerer et [forslag til forordning](#) og en [fælles meddelelse](#) og omfatter foranstaltninger, der har til formål at strømline grænseoverskridende procedurer og sikre bedre koordinering.

Pakken, der er udarbejdet i tæt samarbejde med EDA og efter høring af NATO, har til formål at oprette et EU-dækkende område for militær mobilitet inden udgangen af 2027 som et første skridt i retning af gradvist at skabe et "militært Schengenområde".

Forvaltningsrammen er under udvikling

45 Forvaltningsrammen for EU's forsvarspolitik er fortsat primært fastlagt i traktaterne (punkt [20](#)), men forsvarsområdets stigende betydning er afspejlet i flere nylige udviklinger.

- I januar 2020 oprettede Kommissionen Generaldirektoratet for Forsvarsindustri og Rummet (GD DEFIS), som er det første generaldirektorat, der specifikt beskæftiger sig med rum- og forsvarsindustripolitikken.
- I 2024 tildelte Kommissionen - for første gang - en særlig kommissærportefølje vedrørende forsvar og rummet, hvilket signalerer en stærkere politisk prioritering af dette område.
- Europa-Parlamentet styrkede sit tilsyn i december 2024 ved at opgradere Underudvalget om Sikkerhed og Forsvar (SEDE) til et fuldgældigt udvalg og øge dets lovgivningsmæssige, tilsynsmæssige og institutionelle beføjelser.

- EU-Udenrigstjenesten er blevet omstruktureret siden 2022, og der er oprettet en forsvarspolitik enhed. FSFP-dimensionen er blevet styrket med en enhed for sikkerheds- og forsvarspartnerskaber og en integreret og strategisk planlægningsenhed for civile og militære missioner.
- I 2024 vedtog EU's forsvarsministre den nye [langsigtede gennemgang](#) vedrørende EDA, som har udvidet EDA's kerneopgaver med større fokus på at støtte medlemsstaterne gennem hele den militære kapacitetsudviklingscyklus. I [oktober 2025](#) opfordrede Det Europæiske Råd til, at EDA styrkes yderligere, så det fuldt ud kan udøve sin rolle inden for forskning i samt udvikling og erhvervelse af forsvarskapaciteter.

46 Samlet set viser denne udvikling, at EU i stigende grad betragter forsvar som et særskilt politikområde. EU-institutionerne har derfor etableret særlige forvaltningsstrukturer, styrket det politiske tilsyn og udvidet den parlamentariske kontrol. Dette er et betydeligt skift i forhold til den tidligere tilgang, hvor forsvar primært blev behandlet som en komponent i foranstaltningerne udadtil.

47 Rådets afgørelser på forsvarsområdet vedtages generelt med enstemmighed, hvilket giver hver medlemsstat mulighed for at blokere eller begrænse indsatsen på EU-plan (punkt [22](#)). Ikke desto mindre har både Europa-Parlamentet⁵⁵ og adskillige EU-medlemsstater⁵⁶ talt for større anvendelse af beslutningstagning med kvalificeret flertal og argumenteret for, at dette vil styrke EU's kapacitet til at reagere på geopolitiske udfordringer. Det tiltagende geopolitiske pres som følge af Ruslands angrebskrig mod Ukraine har fået medlemsstaterne og EU-institutionerne til i stigende grad at undersøge de traktatbaserede muligheder for fleksibilitet, der kan lette beslutningstagningen og samtidig bevare det politiske sammenhold ([tekstboks 4](#)).

⁵⁵ Europa-Parlamentets beslutning af 28. februar 2024, punkt 21.

⁵⁶ [Fælles artikel](#) fra udenrigsministrene fra Belgien, Tyskland, Luxembourg, Nederlandene, Rumænien, Slovenien og Spanien: "It's time for more majority decision-making in EU foreign policy", Politico EU, 12. juni 2023.

Tekstboks 4

Traktatbaseret fleksibilitet i beslutningstagningen

Artikel 31, stk. 1, i TEU giver en medlemsstat mulighed for at afholde sig fra at stemme og kvalificere sin stemmeundladelse ved hjælp af en formel erklæring ("konstruktiv stemmeundladelse"). Denne mekanisme betyder, at en afgørelse kan vedtages, uden at den kræves anvendt af den stat, der undlader at stemme. Siden februar 2022 er denne bestemmelse blevet brugt i forbindelse med afgørelser vedrørende EU-støtte til Ukraine, herunder oprettelsen af EUMAM Ukraine.

Der er også indført fleksibilitet gennem den stigende anvendelse af TEUF som retsgrundlag for forsvarsindustripolitiske initiativer såsom ASAP, EDIRPA og EDIP. De er blevet vedtaget i henhold til bestemmelserne om det indre marked og er derfor omfattet af beslutningstagning med kvalificeret flertal i stedet for enstemmighed, som er det generelle princip inden for FSFP.

Artikel 20 i TEU giver mulighed for, at en gruppe medlemsstater kan gå videre, når der ikke kan opnås enstemmighed. I så fald vil Rådet som en sidste udvej vedtage en afgørelse om bemyndigelse til et forstærket samarbejde. Ved [Rådets afgørelse \(EU\) 2026/258](#) af 29. januar 2026 blev der givet bemyndigelse til et forstærket samarbejde om at yde Ukraine et lån på 90 milliarder euro, hvilket gav 24 medlemsstater mulighed for at gå videre uden de resterende tre (Ungarn, Slovakiet og Tjekkiet), som valgte ikke at deltage. Den praktiske mobilisering af EU-budgetgarantier og de ændringer af FFR-forordningen, der var nødvendige for at yde budgetmæssig støtte, var imidlertid særskilte trin, der var underlagt FFR-proceduren, som kræver enstemmighed i Rådet.

Udvikling af et forsvarspartnerskab med Ukraine og tættere forbindelser med NATO og andre partnere

48 Forsvarssamarbejdet mellem EU og Ukraine er blevet intensiveret betydeligt siden Ruslands omfattende invasion af Ukraine. Det består af militær støtte til Ukraines væbnede styrker, medlemsstaternes fælles indkøb til Ukraine inden for rammerne af EDIRPA og EDIP og levering af ammunition og missiler finansieret gennem EPF ([tekstboks 2](#)). Det omfatter også uddannelse af ukrainske soldater leveret via EUMAM Ukraine ([tekstboks 5](#)) og muligheder for, at Ukraines forsvarsindustri kan deltage i EDF, EDIP (herunder dets særlige støtteinstrument for Ukraine) og SAFE-projekter. Disse elementer blev indført gradvis og siden formaliseret i en ny ramme for langsigtet sikkerhedssamarbejde kaldet de [fælles sikkerhedsmæssige tilsagn](#), der blev undertegnet mellem EU og Ukraine den 27. juni 2024.

49 I november 2025 blev Rådet og Europa-Parlamentet enige om, at ukrainske virksomheder skal kunne deltage i EDF-projekter og modtage finansiering, når EDF-associeringsaftalen træder i kraft. [Køreplanen for omstilling af EU's forsvarsindustri](#) (offentliggjort i november 2025 - [figur 2](#)) beskriver, hvordan man yderligere kan udnytte erfaringerne fra Ukraines krigsoplevelser, navnlig ved at give EU-kontoret for forsvarsinnovation i Kyiv en styrket rolle og ved at overvåge den militære teknologiske udvikling og innovation, bl.a. gennem [BraveTech EU](#). BraveTech EU forventes at fremskynde udvikling, afprøvning og implementering af avancerede forsvarsløsninger og fremme direkte samarbejde mellem ukrainske virksomheder og EU-virksomheder.

Tekstboks 5

EUMAM Ukraine

EUMAM Ukraine har til formål at styrke de ukrainske væbnede styrkers kapacitet til at forsvare Ukraines territoriale integritet. Alle missionens aktiviteter finder sted på EU's område. Indtil videre har 24 EU-medlemsstater tilbudt uddannelse og personale. Missionen er blevet udvidet betydeligt, siden den blev iværksat i 2022. I juli 2026 var over 95 000 ukrainske soldater blevet uddannet - i starten af 2025 var det omkring 75 000. Missionen finansieres gennem EPF ([tekstboks 2](#)), som også støtter levering af dødbringende og ikkedødbringende udstyr, der anvendes til uddannelse. Pr. november 2025 var der under tildelt ca. 610 millioner euro, heraf 435 millioner euro til fælles udgifter og 175 millioner euro til udstyr.

Kilde: [EU Military Assistance Mission in support of Ukraine](#) (EU-Udenrigstjenesten), og [EU's militære støtte til Ukraine](#) (Rådet).

50 I hvidbogen om europæisk forsvarsberedskab frem mod 2030 betragtes Ukraine som en strategisk partner, og der opfordres til at integrere den ukrainske forsvarsindustri i EU's forsvarsindustri. Ukraines status som EU-kandidatland omfatter potentielt forsvarssamarbejde på længere sigt. Forholdet mellem EU og Ukraine er ikke kun gavnligt for den ene part - det er snarere en form for strategisk samarbejde, der gør det muligt at udvide EDTIB gennem fælles produktion, forskning og innovation. Dette samarbejde giver betydelige muligheder for kapacitetsudvikling, men samtidig sætter det EU's evne til at enes om langsigtede strategiske mål på prøve.

51 EU og NATO har fælles sikkerhedsudfordringer. Som understreget i [hvidbogen om europæisk forsvarsberedskab frem mod 2030](#) er samarbejdet mellem EU og NATO en uundværlig forudsætning for udviklingen af EU's sikkerheds- og forsvarsdimension⁵⁷. For at kunne udføre sine opgaver opretholder NATO en bredspektret afskrækkelses- og forsvarsposition med nukleare og konventionelle kapaciteter samt et forsvar mod ballistiske missiler. NATO har en klar politisk-militær kommandovej⁵⁸, der understøttes af en struktur bestående af permanente multinationale hovedkvarterer på det strategiske, det operationelle og det taktiske kommandoniveau.

52 Forbindelserne mellem EU og NATO blev formaliseret i 2001 og bygger på tre fælles erklæringer (fra [2016](#), [2018](#) og [2023](#)). Samarbejdet mellem de to organisationer har form af strukturerede dialoger, der dækker en lang række spørgsmål såsom modstandsdygtighed, nye og disruptive teknologier, forsvarsindustrien og militær mobilitet⁵⁹. Den strukturerede dialog om militær mobilitet har været på plads siden 2018 og nævnes ofte som et vellykket eksempel på samarbejdet mellem EU og NATO⁶⁰. De to organisationer koordinerer også regelmæssigt om anliggender vedrørende Ukraine.

53 Samarbejdet mellem NATO og EU om militær støtte til Ukraine er blevet betydeligt uddybet. Desuden bekræftede de to organisationer i januar 2023 deres fælles tilsagn om at styrke og udvide deres samarbejde. I juni 2025 forpligtede de NATO-allierede sig til at investere mere i forsvar (punkt [33](#) og [figur 4](#)).

54 EU har også arbejdet på at øge sit samarbejde med udvalgte partnere, herunder gennem [sikkerheds- og forsvarspartnerskaber](#), hvoraf 12 var indgået i slutningen af marts 2026⁶¹. Disse partnerskaber er ikke som sådan forsvarsaftaler, men de sikrer regelmæssige konsultationer og strukturerede dialoger mellem disse partnerlande og EU om en bred vifte af forsvarsspørgsmål, herunder militær mobilitet, hybride trusler, cybertrusler og maritim sikkerhed.

⁵⁷ [Hvidbog om europæisk forsvarsberedskab frem mod 2030](#), Europa-Kommissionen, marts 2025, s. 18.

⁵⁸ Richard D. Hooker, Jr.: "[A new NATO command structure](#)", Det Atlantiske Råd, maj 2024.

⁵⁹ [11. situationsrapport](#) om gennemførelsen af det fælles sæt forslag, som blev godkendt af EU-Rådet og NATO-Rådet den 6. december 2016 og den 5. december 2017.

⁶⁰ Sebastian Clapp, Monika Kiss og Mathias Gullentops: "[Military mobility](#)", EPRS, juli 2025.

⁶¹ Ghana (24. marts 2026), Australien (18. marts 2026), Island (18. marts 2026), Indien (27. januar 2026), Canada (23. juni 2025), Det Forenede Kongerige (19. maj 2025), Albanien (18. december 2024), Nordmakedonien (19. november 2024), Sydkorea (4. november 2024), Japan (1. november 2024), Norge (28. maj 2024), Moldova (21. maj 2024).

Udfordringer og muligheder som følge af udviklingen i EU's forsvarspolitik

Udvikling af forsvarskapaciteter

Et skelsættende øjeblik for EDTIB

55 EU's politiske dagsorden for perioden efter 2022 udgør et springbræt for EDTIB. Den bemærkelsesværdige stigning i medlemsstaternes forsvarsudgifter er en nøglefaktor (punkt **32**). Denne kraftige stigning i efterspørgslen skaber en strukturel åbning for, at den europæiske forsvarsindustri kan udvide sin produktionskapacitet, øge investeringerne i forskning og udvikling og mindske den strategiske afhængighed af leverandører uden for EU. Integration af forsvarsaspekter og aspekter vedrørende dobbelt anvendelse på andre områder såsom kunstig intelligens og kvanteteknologier kan desuden potentielt bidrage til fremskridt i EU og mindske afhængigheden af lande uden for EU. De nylige konflikter i Mellemøsten har skabt bekymring vedrørende USA's kapacitet til rettidigt at levere våben til EU's medlemsstater og Ukraine, fordi landets egne lagre er blevet reduceret betydeligt. Dette kan få EU til at mindske sin afhængighed af leverandører, der er baseret uden for EU, navnlig i USA⁶².

56 Som supplement til medlemsstaternes stigende forsvarsudgifter stilles der EU-finansiering til rådighed gennem forskellige instrumenter (punkt **36**) for at tilskynde medlemsstaternes nationale forsvarsindustrier til grænseoverskridende samarbejde og samarbejdsbaserede indkøb og til i stigende grad at fungere som en sammenhængende, interoperabel gruppe (EDTIB-integration). EDTIB's udvikling og integration er for første gang et centralt mål i den europæiske industri- og sikkerhedsstrategiske ramme.

⁶² Luigi Scazzieri og Giuseppe Spatafora: "Assessing the damage: What the Iran war really means for Europe's defence", Den Europæiske Unions Institut for Sikkerhedsstudier, 9. april 2026.

Det ambitiøse mål om at opnå forsvarsberedskab senest i 2030

57 Trods EU's ambitiøse planer (punkt [27-31](#)) er det en udfordring at nå målet om forsvarsberedskab senest i 2030. Tænketaanke og forsvarsanalytikere anerkender, at EU kan nå langt med opfyldelsen af målet frem mod 2030 (f.eks. takket være de øgede forsvarsudgifter og den hurtige udvidelse af ammunitionsproduktionen), men de understreger konsekvent, at der er store, vedvarende begrænsninger: fragmenterede nationale systemer, flaskehalse i industrien, langsom politisk koordinering og fortsat afhængighed af USA. EU og dets medlemsstater kan gradvist blive stærkere aktører i NATO, men det vil være en udfordring at opnå strategisk autonomi og evne til uafhængigt at gennemføre højintensive militære operationer senest i 2030⁶³. Den årlige rapport om forsvarsberedskab, der skal foreligge i oktober 2026, vil indeholde de første oplysninger om fremskridtene og den aktuelle situation.

58 Stigningerne i forsvarsbudgetterne er måske utilstrækkelige til at nå de ønskede mål. På et område som militær mobilitet, hvor der nu er foretaget en vurdering af kapacitetsmanglerne, er den tilgængelige EU-finansiering f.eks. fortsat begrænset i forhold til de identificerede behov. Ifølge kommissær Kubitius' erklæring i marts 2025⁶⁴ vil tilpasning af transportinfrastrukturen til militære standarder kræve investeringer for ca. 70 milliarder euro - men der er kun tildelt 1,7 milliarder euro under CEF for 2021-2027, og det foreslåede budget for 2028-2034 er på 17,7 milliarder euro. I vores [udtalelse om EDIP](#) fremhævede vi risikoen for, at det foreslåede budget på 1,5 milliarder euro ikke står i et rimeligt forhold til forslagens mål.

⁶³ "Progress and Shortfalls in Europe's Defence: An Assessment", Det internationale Institut for Strategiske Studier, september 2025.

⁶⁴ EPRS-briefing "Military mobility", juli 2025.

59 EU-præferenceklausuler (punkt **40**) har til formål at mindske den strategiske afhængighed og opbygge langsigtet industriel modstandsdygtighed inden for EDTIB. Som det blev bemærket i [2024-rapporten om den samordnede årlige gennemgang vedrørende forsvar](#), henvendte mange medlemsstater sig imidlertid til ikkeeuropæiske producenter i 2022-2023 for hurtigt at afhjælpe kapacitetsmangler, fordi EDTIB blev anset for at mangle kapacitet og havde længere leveringstider. Strenge indkøbskrav kan forsinke indkøbsprocesserne og øge omkostningerne, netop når det haster mest med at få opbygget et operationelt beredskab. Leverandører uden for Europa kan på kort sigt levere hurtigere og billigere i forbindelse med standardindkøb. Disse indkøb kan imidlertid også have en negativ langsigtet indvirkning på den overordnede sammenhæng og fremtidige udvikling i EU's væbnede styrker, da de kan skabe gentagne interoperabilitetsproblemer og afhængigheds- og forsyningssikkerhedsrisici. Den centrale udfordring er, som det understreges i rapporten, at finde den rette balance mellem kortsigtede operationelle prioriteter og langsigtede strategiske investeringer.

Der mangler en harmoniseret proces for planlægning af kapacitetsudvikling i EU

60 Ifølge EDA er [planlægning af kapacitetsudvikling](#) en proces, der ledes af medlemsstaterne med henblik på at sikre de nødvendige militære styrker og det nødvendige militære udstyr til at opfylde deres mål eller modvirke trusler. EU har ikke en fælles planlægningsproces, der rækker ud over FSFP-missioner og -operationer, men adskillige koordineringsværktøjer anvendes på mellemstatsligt plan til at lette samarbejdet om kapacitetsudvikling mellem medlemsstaterne ([tekstboks 6](#)).

Tekstboks 6

Værktøjer til planlægning af kapacitetsudvikling, der er relevante for EU

[Kapacitetsudviklingsmekanismen](#) (CDM), der koordineres af EUMS, blev oprettet i 2003 som en militærdrevet proces til identificering af de militære kapaciteter, der er nødvendige for at opfylde EU's behov i forbindelse med FSFP-missioner og -operationer. CDM er ved at blive revideret med henblik på udviklingen af EU's forsvarskapacitetsplanlægningsproces, der skal være EU's standardramme for kapacitetsplanlægning. Den skal støtte identificering af militære kapacitetsmangler, der ligger uden for FSFP's fokus, og dække medlemsstaternes mest presserende behov vedrørende hele spektret af operationer.

EDA har siden 2008 udarbejdet og ajourført en [kapacitetsudviklingsplan](#) i tæt samarbejde med medlemsstaterne og med bidrag fra Den Europæiske Unions Militærkomité og EUMS. Planen giver et billede af de europæiske militære kapaciteter og hjælper medlemsstaternes forsvarsplanlæggere med at identificere prioriteter og samarbejdsmuligheder.

[Den samordnede årlige gennemgang vedrørende forsvar](#), der blev iværksat i 2017, har en cyklus på to år. Gennemgangen giver medlemsstaterne et overblik over og en analyse af EU's forsvarslandskab og indeholder anbefalinger til samarbejdsmuligheder inden for kapacitetsudvikling og erhvervelse. Den foretages af EDA i samarbejde med EU-Udenrigstjenesten og medlemsstaterne.

[NATO's forsvarsplanlægningsproces](#) er en struktureret, tilbagevendende proces baseret på fælles mål og operationelle scenarier, hvor der foretages en fastlæggelse og fordeling af de kapaciteter, som de allierede har brug for. Denne proces omfatter de EU-medlemsstater, som også er NATO-allierede.

61 I [2023-ajourføringen af kapacitetsudviklingsplanen](#) blev der udpeget 22 nøgleprioriteter. De spænder fra "traditionelle" mangler på strategiske katalysatorer (såsom luft til luft-tankning, kommando og kontrol-systemer), hvor afhængigheden af leverandører uden for EU er betydelig, til nyligt identificerede mangler på de typer materiel, der navnlig anvendes til at udkæmpe krigen i Ukraine (såsom billige droner og luftforsvarssystemer).

62 I modsætning til NATO's top-down-baserede planlægningsproces er kapacitetsplanlægningen i EU hverken cyklisk eller lineær. I stedet er den i vid udstrækning baseret på en bottom-up-logik, hvor medlemsstaterne identificerer deres egne behov. Ekspertter har bemærket, at der ikke findes noget offentligt tilgængeligt dokument, der fuldt ud forklarer processen⁶⁵, og at forsvarsplanlægningen har været forankret på nationalt plan og ikke på europæisk plan⁶⁶. Dette kan føre til fragmenterede investeringer, dobbeltarbejde eller vedvarende kapacitetsmangler. Udfordringen ligger derfor i at styre de nationale udgifter i retning af kollektivt aftalte prioriteter og sikre, at ressourcerne rettes mod at afhjælpe de mest kritiske mangler for det europæiske forsvarsberedskab som helhed. I vores [analyse fra 2019 om EU's forsvar](#) fremhævede vi manglen på en effektiv EU-planlægningsproces som en præstationsrisiko i forbindelse med EU's forsvarsprogrammer.

63 [Køreplanen for forsvarsberedskab frem mod 2030](#) nævner ni "indledende prioritetssområder vedrørende kapabilitet". Den anerkender også behovet for en mere systemisk tilgang, der kan omsætte fælles prioriteter til koordinerede nationale beslutninger og industrielle resultater. Den angiver, at EUMS til dette formål er i færd med at udarbejde en klassificeret oversigt, som vil give indsigt i kapacitetsmangler og blive ajourført hvert år. Denne oversigt vil indgå i EDA's eksisterende forsvarsplanlægningsrammer og bl.a. blive integreret i den samordnede årlige gennemgang vedrørende forsvar⁶⁷. I skrivende stund er denne nye proces endnu ikke blevet formaliseret.

⁶⁵ ["European capability development planning"](#), EPRS, marts 2024.

⁶⁶ ["The Coordination problem in European Defence Planning"](#), Egmont Royal Institute for International Relations, 10. november 2021.

⁶⁷ ["The EU's Defence Readiness 2030 Roadmap: Ambition and constraints"](#), Centre for European Reform.

Udfordringer vedrørende finansiering

Øgede budgetter inden for en begrænset tidsramme

64 Øget finansiering kan skabe muligheder for industrien, men indebærer også risici. Medlemsstaterne øger hurtigt deres forsvarsudgifter for at opfylde de mål, der er fastsat af organisationer som NATO (*figur 4*), foruden deres egne nationale benchmarks. Disse inputfokuserede mål mangler imidlertid resultatkrav og er ikke i overensstemmelse med principperne om sparsommelighed, produktivitet og effektivitet⁶⁸. Denne tilgang kan føre til højere udgifter, som måske kun har en begrænset indvirkning på de eksisterende kapacitetsmangler. Den kan også føre til, at man i den nuværende sikkerhedssituation, som er i hastig udvikling, prioriterer umiddelbare operationelle behov frem for langsigtede strategiske investeringer og derfor både bevæger sig væk fra samarbejdsbaserede indkøb inden for EU og potentielt øger afhængigheden af forsvarsmateriel fra leverandører uden for EU.

65 Som nævnt i punkt **42** aktiverede 18 medlemsstater den nationale undtagelsesklausul vedrørende øgede forsvarsudgifter. En analyse foretaget af Den Europæiske Centralbank⁶⁹ viser, at der er en risiko for, at aktiveringen af undtagelsesklausulen vil medføre, at det tager længere tid for den offentlige gæld at falde. Allerede i 2018 rapporterede vi om risikoen for, at konvergenshen imod målene for den offentlige gæld ikke ville blive nået på grund af den omfattende brug af Kommissionens skønsmålinger og fleksibilitetsklausuler⁷⁰.

⁶⁸ "Is EU defence ready to secure peace?", ECA Journal 02/2025(s. 57-62).

⁶⁹ "Medium-term fiscal-structural plans under the revised Stability and Growth Pact", Den Europæiske Centralbank, marts 2025.

⁷⁰ *Særberetning 18/2018* "Er det vigtigste mål for stabilitets- og vækstpaktens forebyggende del realiseret?"

66 Øgede budgetter for forsvarssektoren skal ses i sammenhæng med inflationen i forsvarsomkostningerne, som ofte overstiger den generelle inflation. Selv betydelige budgetforhøjelser kan muligvis kun give beskedne gevinster i form af faktiske kapacitetsforbedringer⁷¹. Den højere inflationsrate er en langsigtet tendens, der er karakteristisk for forsvarssektoren og har sine rødder i den teknologiske konkurrence, som er stærkt afhængig af innovation. Det betyder, at selv for medlemsstater med et stigende eller et stabilt forsvarsbudget kan den højere inflationsrate hæmme købekraften⁷².

67 Desuden skaber øgede budgetter visse flaskehalse, der kan gøre det vanskeligt at få brugt de tildelte midler. Pålidelig adgang til materialer, nøglekomponenter og kvalificeret personale er afgørende for, at forsvarsindustrien kan absorbere de øgede midler. Forsyningssikkerhed er afgørende, navnlig i krisetider⁷³. Innovation afhænger af, at industrien har pålidelig adgang til materialer og komponenter⁷⁴. Desuden har forsvarsindustrien svært ved både at tiltrække og fastholde kvalificeret personale på grund af hård konkurrence fra den civile sektor. Sikkerhedsgodkendelsesprocedurer - såsom krav om statsborgerskab - begrænser ikke blot bevægeligheden inden for EU, men hindrer også adgangen til globale talentpuljer⁷⁵. Medmindre disse strukturelle udfordringer bliver løst, vil de tildelte midler muligvis ikke blive omsat til udgifter.

⁷¹ "NATO's new spending target: challenges and risks associated with a political signal", Det Internationale Fredsforskningsinstitut i Stockholm.

⁷² C(2024) 4822, arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om et program for den europæiske forsvarsindustri.

⁷³ "Guidance note - Security of supply", Det Europæiske Forsvarsagentur.

⁷⁴ COM(2025) 845, meddelelse fra Kommissionen om en køreplan for omstilling af EU's forsvarsindustri.

⁷⁵ Ibid.

Finansielle virkninger af EU-lån

68 EU anvender i stigende grad lån, der er garanteret af EU-budgettet. På forsvarsområdet drejer det sig om SAFE-instrumentet, som har et budget på 150 milliarder euro (punkt **38**), og lånet på 90 milliarder euro til støtte for Ukraine (heraf 60 milliarder euro til forsvar) (punkt **48**). Disse lån finansieres ved, at Kommissionen selv låner de nødvendige midler på kapitalmarkederne. Vi har gentagne gange advaret om, at hvis der ikke foretages hensættelser, vil eventuelle tab i forbindelse med lånene skulle dækkes af EU's budgetmargen, det såkaldte "råderum"⁷⁶. Dette kan potentielt resultere i en indkaldelse af yderligere bidrag fra medlemsstaterne. De lån, der er dækket af denne budgetmargen, stiger desuden fortsat, hvilket lægger endnu større pres på råderummet. I den forbindelse bemærkede vi i vores [udtalelse 04/2026](#), at Kommissionen kan blive nødt til på ny at vurdere, om det nyligt foreslåede loft for egne indtægter på 1,8 % i den nye FFR for 2028-2034 vil være tilstrækkeligt.

Adskillige finansieringsinstrumenter

69 Med henblik på perioden 2028-2034 har Kommissionen foreslået, at den nye ECF får et budget på ca. 125 milliarder euro til politikområdet modstandsdygtighed og sikkerhed, forsvarsindustri og rumpolitik. Selv uden en vejledende fordeling på delpolitikker og delkomponenter står det klart, at dette udgør en betydelig stigning, som bekræfter EU's strategiske retning på forsvarsområdet. ECF vil samle fire instrumenter (ASAP, EDF, EDIRPA og en del af EDIP) i ét program og dermed dække alle faser af investeringscyklussen.

70 Som vi bemærkede i vores [udtalelse 01/2026](#), har vi i flere af vores revisioner konstateret mangler i koordineringen mellem EU's og de nationale finansieringsstrømme. I henhold til det nuværende forslag skal ECF eksistere side om side med andre EU-instrumenter, der støtter de samme sektorer og lignende typer investeringer, såsom [Den Europæiske Fond](#) og CEF. Vi bemærkede, at nogle investeringer, f.eks. i militær mobilitet, også er berettiget til finansiering under andre EU-instrumenter. Det vil derfor fortsat være en udfordring at målrette EU-midlerne korrekt, sikre komplementaritet og undgå overlapninger med nationale finansieringsinstrumenter.

⁷⁶ [Udtalelse 07/2026](#) om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et globalt Europa, punkt 66.

Nye finansieringsmekanismer

71 Finansforordningen fastsætter, at EU-finansieringsinstrumenter kan gennemføres ved hjælp af finansiering, der ikke er knyttet til omkostninger⁷⁷. Denne model blev første gang udrullet i stor skala i 2021 under genopretnings- og resiliensfaciliteten og er siden også blevet anvendt under EDIRPA og EDIP. Under ASAP ydes der faste beløb baseret på omkostningsoverslag, hvilket grundlæggende svarer til modellen med finansiering, der ikke er knyttet til omkostninger. Ifølge Kommissionens forslag til FFR for 2028-2034 vil der i forbindelse med ECF (punkt 39) også i høj grad blive anvendt finansiering, der ikke er knyttet til omkostninger. Med denne model knyttes betalingerne til opfyldelse af specifikke betingelser eller opnåelse af resultater og ikke til de faktisk afholdte omkostninger. Vores [analyse af erfaringerne fra genopretnings- og resiliensfaciliteten](#) afslørede svagheder og udfordringer i forbindelse med indførelsen af finansiering, der ikke er knyttet til omkostninger, herunder at der manglede klare mål og milepæle, hvilket begrænsede programmets "resultatbaserede tilgang" og førte til en øget risiko for dobbeltfinansiering. Desuden betød det forhold, at Kommissionen ikke havde indsamlet oplysninger om de faktiske omkostninger, at effektiviteten ikke kunne måles i faciliteten. Gennemsigtheden og ansvarligheden i programmer såsom EDIP og EDIRPA vil derfor afhænge af, hvordan finansieringsmetoden operationaliseres. Ovennævnte betænkeligheder er yderst relevante vedrørende anvendelsen af finansiering, der ikke er knyttet til omkostninger, på det følsomme forsvarsområde, hvor adgangen til dokumentation er begrænset på grund af regler om klassificerede oplysninger. Begrænset information om de underliggende omkostninger kan også skabe praktiske udfordringer med hensyn til at kontrollere og bekræfte overholdelsen af visse EU-præferenceklausuler ([bilag II](#)).

⁷⁷ Artikel 125, stk. 1, i [forordning \(EU, Euratom\) 2024/2509](#) (finansforordningen).

Nye tilgange til EU-forsvarssamarbejde og -beredskab

72 Nye samarbejdsmodeller er ved at ændre EU's forsvarslandskab. PESCO blev udformet med henblik på at styrke det grænseoverskridende forsvarssamarbejde mellem medlemsstaterne (punkt 24), men Rådet har understreget, "at projekternes kvalitet skal forbedres"⁷⁸, og eksperter har bemærket, at PESCO kunne være mere nyttigt og synligt⁷⁹. For at styrke PESCO's centrale rolle anbefalede Rådet i november 2024⁸⁰ en styrkelse af forbindelserne mellem PESCO og instrumenterne til støtte for EDTIB (f.eks. EDF og EDIP). [Statusrapporten for 2025 om PESCO-projekter](#) fremhæver, hvordan disse projekter kan bidrage til gennemførelsen af dagsordenen for forsvarsberedskab. Sideløbende hermed dannes der i stigende grad [forsvarsklynger](#) uden for EU-rammen, hvor grupper af stater kan samle ressourcer og udvikle specifikke kapaciteter ([tekstboks 7](#)). I [køreplanen for forsvarsberedskab frem mod 2030](#) opfordrer Kommissionen og HR/NF også medlemsstaterne til at danne [kapacitetskoalitioner](#) for at afhjælpe de eksisterende kritiske kapacitetsmangler. Efter en indkaldelse af interessetilkendegivelser fra medlemsstaterne fremsatte Kommissionen i juli 2026 et [forslag om fem industrielle projekter i stor skala](#) (europæiske forsvarsprojekter af fælles interesse), som fokuserer på følgende prioritetsområder: droner og dronebekæmpelsessystemer, maritimt forsvar og havbundsforvar, rummet, luft- og missilforsvar samt styrkelse af sikkerheden langs EU's østlige flanke.

⁷⁸ Rådets konklusioner om den strategiske gennemgang af PESCO, 18. november 2024.

⁷⁹ Maxime Cordet: "EU Defence Series: PESCO Must Step Up", Internationalt Center for Forsvar og Sikkerhed, 7. marts 2025.

⁸⁰ Rådets konklusioner om den strategiske gennemgang af PESCO, 18. november 2024.

Tekstboks 7

Eksempler på medlemsstater, der samarbejder i små grupper

Den militære transportkorridor PL-DE-NL: et [trilateralt initiativ lanceret i januar 2024](#) af Polen, Tyskland og Nederlandene, som har til formål at sikre hurtigere transport af NATO- og EU-styrker på tværs af Europa. I 2025 dannede initiativet grundlag for et bredere regionalt samarbejdsformat med inddragelse af flere lande⁸¹ i det central- og nordeuropæiske område for militær mobilitet.

[Koalitionen vedrørende pansrede køretøjer og manøvredygtighed](#) i Ukraine: lanceret af Polen og Tyskland i marts 2024 med deltagelse af flere NATO- og EU-lande. Denne koalition fokuserer på at sikre vedligeholdelse og reparation, uddannelse af personale og udvikling af en operationel doktrin for anvendelse af pansrede køretøjer.

Det belgisk-nederlandske flådesamarbejde, som omfatter koordinerede indkøb, fælles uddannelse og vedligeholdelse og en fælles kommando. Et af de seneste samarbejdsprojekter (2023) omfatter fælles erhvervelse af [fregatter til antiubådskrigsførelse](#)⁸²⁸³.

73 EU har også anvendt innovative metoder til at støtte Ukraine. Gennem EPF, som er et instrument uden for budgettet, har EU ydet militær bistand til Ukraine under overholdelse af artikel 41, stk. 2, i TEU (punkt [23](#)). Hertil kommer den militære uddannelsesmission EUMAM Ukraine ([tekstboks 5](#)), som er den første militære FSFP-uddannelsesmission på EU's område og en potentiel model for fremtidige FSFP-missioner^{84,85}. For nylig har EU under EDIP oprettet et særligt støtteinstrument for Ukraine, der har til formål at støtte Ukraines forsvarsteknologiske og -industrielle bases gradvise integration i det europæiske forsvarsindustrielle økosystem.

⁸¹ Belgien, Litauen, Luxembourg, Slovakiet og Tjekkiet.

⁸² "What Are the Main Drivers of Member States' Defence Procurement Practices? The Dutch Case", ARES, oktober 2024.

⁸³ "The power of the few: How clusters can strengthen European defence", Den Europæiske Unions Institut for Sikkerhedsstudier, 20. februar 2026.

⁸⁴ Davide Genini: "How the war in Ukraine has transformed the EU's Common Foreign and Security Policy", *Yearbook of European Law*, 2025.

⁸⁵ "Into the breach! EU military CSDP missions and operations", Den Europæiske Unions Institut for Sikkerhedsstudier, 7. marts 2024.

74 Partnerskaber med NATO og koordinering med partnere - navnlig gennem [sikkerheds- og forsvarspartnerskaber](#) (punkt [51-54](#)) - udvider EU's strategiske rækkevidde. Siden 2024 er der opstået en voksende usikkerhed om USA's sikkerhedsengagement, bl.a. på grund af signaler om betinget NATO-støtte og øget byrdeflytning, og dette har givet EU større incitament til at styrke sin strategiske autonomi⁸⁶. Det øgede ambitionsniveau på forsvarsområdet og den hurtige opskalering af kapaciteter kan styrke forbindelserne mellem EU og NATO. NATO's mål for forsvarsudgifterne er drivkraften bag de betydelige stigninger i medlemsstaternes budgetter, men EU-initiativer vedrørende forsvarskapacitet og industriel kapacitet støtter også opfyldelsen af NATO's kapacitetsmål⁸⁷. Navnlig er NATO's ajourførte mål for forsvarsudgifterne (punkt [33](#)) i nøje overensstemmelse med EU's øgede fokus på forsvarsberedskab.

75 Moderne forsvarsudfordringer er ikke længere begrænset til det militære område. EU går i stigende grad ind for en tilgang, der omfatter hele samfundet, og som integrerer forsvar med civilbeskyttelse, cybersikkerhed, rummet, teknologier med dobbelt anvendelse og kritisk infrastruktur (punkt [16](#) og [30](#)). [Strategien for en beredskabsunion](#) (2025) fremmer udtrykkeligt modstandsdygtighed ved at inddrage borgere, lokalsamfund, civilsamfundsorganisationer, den akademiske verden og den private sektor - sammen med traditionelle aktører på forsvarsområdet. Denne tilgang skaber muligheder for at fremme innovation, industriel udvikling og omfattende sikkerhed, men er også forbundet med udfordringer på grund af fragmenteringen mellem medlemsstaterne, den uensartede modstandsdygtighed og behovet for kompleks koordinering mellem politikområder, aktører og forvaltningsniveauer⁸⁸.

⁸⁶ "European defence, strategic autonomy and NATO", EPRS, februar 2024.

⁸⁷ "NATO Defense Spending Tracker", Det Atlantiske Råd.

⁸⁸ Horan H., Vandoren P., Fiott D. and Feldhusen J.: "Assessing Europe's Resilience and Preparedness in an Era of Strategic Risks", Centret for Strategiske Studier i Haag, december 2025.

Komplekse forvaltnings- og ansvarlighedsordninger

Den institutionelle ramme og forvaltningen er under udvikling

76 EU's forsvarspolitik er kendetegnet ved en kompleks institutionel ramme⁸⁹ og en forvaltningsstruktur med adskillige niveauer, der kombinerer initiativer på EU-plan med overvejende national beslutningstagning (punkt **20-22** og **47**). Dette hybride system, der omfatter både overnationale og mellemstatslige elementer, skaber betydelige udfordringer med hensyn til koordinering mellem de forskellige aktører og øger risikoen for overlappende ansvarsområder og en uklar kompetencefordeling. Som fremhævet ved flere lejligheder af Europa-Parlamentet er det fortsat en central udfordring at sikre sammenhæng og klare forvaltningsordninger⁹⁰.

77 I vores [særberetning om militær mobilitet](#) konstaterede vi lignende problemer og anbefalede, at forvaltningsordningerne for militær mobilitet i EU forbedres ved at strømline koordineringen mellem EU, medlemsstaterne og andre interessenter. Vi anbefalede også, at de eksisterende synergier og interaktionen mellem EDA, PESCO-projekter, Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten bliver styrket med henblik på at minimere risikoen for overlapninger. Kommissionen har foreslået, at der under ECF oprettes flere rådgivende organer, men den har ikke nærmere beskrevet deres ansvarsområder eller koordineringen mellem dem. I vores [udtalelse om ECF](#) fremhævede vi risikoen for, at forvaltningen bliver kompleks, og at ansvarligheden svækkes.

⁸⁹ [Analyse 09/2019](#) "Europæisk forsvar".

⁹⁰ Europa-Parlamentets [beslutning af 12. marts 2025](#) om hvidbogen om fremtiden for det europæiske forsvar og Europa-Parlamentets [betænkning om gennemførelsen af FSFP](#).

78 Den hurtige udvidelse af EU's forsvarsinitiativer siden 2021 har i væsentlig grad øget det ansvar, der påhviler Kommissionens GD DEFIS, som forvalter de nævnte centrale EU-forsvarsinstrumenter (EDF, ASAP, EDIRPA, SAFE og EDIP). Denne voksende og forskelligartede portefølje kræver, at Kommissionen håndterer kompleks programforvaltning og koordinering med medlemsstaterne og industrien, samtidig med at den tager hensyn til de industripolitiske mål, som er under udvikling. Kombinationen af nødinstrumenter og mellem- og langsigtede instrumenter øger den operationelle kompleksitet. Denne kombination kan også belaste koordineringsmekanismerne og de etablerede procedurer for finanskontrol og resultatovervågning, navnlig i betragtning af GD DEFIS' begrænsede personaleressourcer. I januar 2026⁹¹ havde GD DEFIS 286 ansatte (mod 209 i 2023, hvoraf 48 % ikke var fastansatte⁹²), svarende til 0,9 % af Kommissionens samlede personale (0,6 % i 2023⁹³), hvilket er langt mindre end de fleste andre generaldirektorater. Vi konstaterede i vores [særberetning fra 2023 om den forberedende foranstaltning vedrørende forsvarsforskning](#), at GD DEFIS i sin analyse af sine personalebehov i forbindelse med gennemførelsen af EDF i perioden 2021-2027 understregede, at der var risiko for, at det ville mangle kapacitet til at evaluere forslagene korrekt og forvalte projekterne forsvarligt, hvis det ikke fik tildelt de nødvendige stillinger.

⁹¹ [Key Figures on Commission Staff](#), 1. januar 2026.

⁹² [Særberetning 24/2024](#) "EU's offentlige tjeneste - De fleksible rammer for ansættelse bruges ikke nok til at forbedre personaleforvaltningen".

⁹³ [HR key figures](#), Europa-Kommissionen, 2023.

79 Ud over GD DEFIS kan mange forskellige generaldirektorater i Kommissionen inddrages i forsvarsrelaterede emner på *ad hoc*-basis. F.eks. inddrages Generaldirektoratet for Regionalpolitik og Bypolitik (GD REGIO), når samhørighedsmidler omdirigeres til forsvarsområdet. Med hensyn til militær mobilitet er tre relevante generaldirektorater⁹⁴ samt Kommissionens Generalsekretariat og [forvaltningsorganet CINEA](#) involveret. På grund af den uklare skelnen mellem sikkerhed og forsvar er adskillige andre generaldirektorater også involveret i spørgsmål vedrørende beredskab og cybersikkerhed. Kommissionens evne til at levere effektive resultater afhænger derfor af dens evne til at prioritere, strømline processer og sikre sammenhæng på tværs af instrumenter samt uddelegere opgaver, hvor det er nødvendigt (f.eks. gennem indirekte forvaltning). Som vi skrev i vores særberetning om den forberedende foranstaltning vedrørende forsvarsforskning, kunne anvendelse af indirekte forvaltning, f.eks. ved EDA og OCCAR, som allerede er afprøvet, bidrage til at lette de problemer med ressourcebegrænsninger, som GD DEFIS har. I 2025 lod Kommissionen EDA gennemføre over 40 EDF-projekter til en værdi af ca. 300 millioner euro under indirekte forvaltning⁹⁵.

Ansvarlighed og gennemsigtighed

80 Europa-Parlamentet fører tilsyn med anvendelsen af EU-budgettet og lovgiver sammen med Rådet om markedsorienteret udvikling af forsvars(industrier) på EU-plan. Det har imidlertid ingen lovgivningsmæssige beføjelser vedrørende FSFP og fører intet formelt tilsyn med instrumenter uden for budgettet såsom EPF. Europa-Parlamentet har i sine årlige betænkninger om gennemførelsen af FSFP gentagne gange opfordret til mere parlamentarisk kontrol og ansvarlighed vedrørende FSFP og det stigende antal forsvarsinitiativer⁹⁶.

81 EU's forsvarspolitik omfatter komplekse ordninger vedrørende finansiel ansvarlighed, der varierer afhængigt af det pågældende instrument og den pågældende enhed ([tabel 1](#)). Revisionsrettens mandat vedrører specifikt EU-midler. Hvis forsvarstiltag finansieres gennem alternative kanaler, gælder der andre revisionsordninger.

⁹⁴ Generaldirektoratet for Mobilitet og Transport (GD MOVE), Generaldirektoratet for Beskatning og Toldunion (GD TAXUD), Generaldirektoratet for Kommunikationsnet, Indhold og Teknologi (GD CNECT).

⁹⁵ "Pioneering defence cooperation at EU level: the European Defence Agency", ECA Journal 02/2025 (s. 30-34).

⁹⁶ Europa-Parlamentets årsrapporter for 2018 og 2024 om gennemførelsen af FSFP.

Tabel 1 - Nuværende ordninger for ekstern revision på forsvarsområdet

	Revisionsretten	Revisorkollegium	Eksterne revisorer	Nationale revisionsorganer
■ Reviderer ■ Reviderer ikke				
EU-finansierede instrumenter (EDF, ASAP, EDIRPA, EDIP, samhørighedsfondene, genopretnings- og resiliensfaciliteten, CEF osv.) og lån garanteret af EU-budgettet (f.eks. SAFE)	■	■	■	■
EDA	■	■	■	■
EU-midler forvaltet af EDA	■	■	■	■
EIB	■	■	■	■
Operationer finansieret eller garanteret af EU-budgettet og forvaltet af EIB	■	■	■	■
Den europæiske fredsfacilitet	■	■	■	■
Civile FSFP-missioner	■	■	■	■
Militære FSFP-operationer, fælles udgifter	■	■	■	■
Militære FSFP-operationer, omkostninger afholdt af de enkelte medlemsstater	■	■	■	■

ASAP - forordningen om støtte til produktion af ammunition, **CEF** - Connecting Europe-faciliteten, **FSFP** - den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, **EDA** - Det Europæiske Forsvarsagentur, **EDF** - Den Europæiske Forsvarsfond, **EDIP** - programmet for den europæiske forsvarsindustri, **EDIRPA** - forordningen om styrkelse af den europæiske forsvarsindustri gennem fælles indkøb, **EIB** - Den Europæiske Investeringsbank, **SAFE** - instrumentet for sikkerhedstiltag for Europa

Kilde: Revisionsretten.

82 Revisionsretten har ikke et revisionsmandat vedrørende alle de organer og instrumenter, der er involveret i EU's forsvarspolitik. Dette begrænser vores evne til fuldt ud at varetage vores rolle som EU's eksterne revisor⁹⁷. Som tidligere bemærket mener vi, at Revisionsretten bør udpeges som ekstern revisor for alle organer, der oprettes til at gennemføre EU-politikker⁹⁸, herunder mellemstatslige strukturer, der er særlig relevante med hensyn til EU's funktionsmåde⁹⁹.

83 I sikkerheds- og forsvarssektoren kan adgangen til oplysninger være begrænset på grund af fortrolighedshensyn, nationale sikkerhedslove eller regler om klassificerede oplysninger. De internationale revisionsstandarder fastsætter, at revisorer for at kunne udføre deres opgaver skal have fuld og ubegrænset adgang til relevante oplysninger, dokumenter og ansatte, men arbejde vedrørende klassificerede oplysninger kan påvirke resultatet af en revision. Hvis en betydelig del af det reviderede materiale er klassificeret, er det i sagens natur vanskeligt at udarbejde en meningsfuld beretning, som er egnet til offentliggørelse. På forsvarsområdet er det yderst vigtigt at tage sikkerhedshensyn og sikre passende håndtering af klassificerede oplysninger, men det bør bemærkes, at den manglende mulighed for at henvise til konkrete oplysninger eller illustrative eksempler gør beretningen mindre klar og begrænser den præcision, hvormed revisionsresultaterne kan formidles^{100 101}.

Vedtaget af Afdeling III, der ledes af George-Marius Hyzler, medlem af Revisionsretten, i Luxembourg på mødet den 14. juli 2026.

På Revisionsrettens vegne

Tony Murphy
Formand

⁹⁷ [Analyse 03/2025](#) "Muligheder for den flerårige finansielle ramme for perioden efter 2027".

⁹⁸ [Analyse 09/2019](#) "Europæisk forsvar".

⁹⁹ [Revisionsrettens strategi for 2026-2030](#).

¹⁰⁰ Hervé-Adrien Metzger: "[Setting the Scene](#)".

¹⁰¹ Lene Schmidt, Danmarks overordnede revisionsorgan: "[How to reveal the big picture when almost every detail is classified?](#)", ECA Journal 02/2025 (s. 63-66).

Bilag

Bilag I - EDIP - en integreret værktøjskasse for EU's forsvar

Reguleringsværktøjer

- Strukturer for det europæiske forsvarsmaterielprogram er frivillige retlige rammer for medlemsstaters og associerede landes samarbejde i hele cyklussen vedrørende forsvarsmateriel. Disse strukturer er juridiske enheder, der er berettigede til EDIP-støtte.
- Europæiske forsvarsprojekter af fælles interesse er samarbejdsbaserede industrielle projekter, der har til formål at styrke EDTIB og udvikle kritiske kapaciteter.

Finansielle instrumenter

- Fonden til fremskyndelse af omstillingen af forsvarsforsyningskæder har til formål at mindske risikoen ved investeringer og udvide produktionskapaciteten, navnlig for SMV'er og små midcapselskaber.
- EDIP sikrer, at ASAP's logik anvendes vedrørende bredere segmenter af forsvarsindustriens produktion, og at EDIRPA's logik udmøntes i fælles indkøb. Fælles indkøb har til formål at mindske fragmenteringen af det europæiske forsvarsmarked og øge interoperabiliteten ved at tilskynde medlemsstaterne og Norge til i fællesskab at indkøbe europæiske forsvarsprodukter. EDIP afsætter 240 millioner euro til støtte for disse fælles indkøbsforanstaltninger¹.
- Støtteinstrumentet for Ukraine bidrager med et specifikt budget på 300 millioner euro til genopretning, genopbygning og modernisering af Ukraines forsvarsteknologiske og -industrielle base.

¹ "Common procurement actions", Europa-Kommissionen, marts 2026.

Koordineringsværktøjer (forvaltning, samarbejde og simplificering af markedet)

- Et udvalg for forsyningssikkerhed på forsvarsområdet vil støtte overvågningen af forsyningsrisici og koordineringen mellem medlemsstaterne, Kommissionen, HR/NF og EDA.
- En europæisk mekanisme for salg af militært udstyr er udformet med henblik på at lette fælles indkøb og forbedre tilgængeligheden af forsvarsprodukter.

EDIP samler disse forskellige værktøjer med det formål at tackle systemiske udfordringer, der påvirker EDTIB, på en mere sammenhængende og langsigtet måde.

Bilag II - EU-præferenceklausuler i forsvarsfinansieringsinstrumenter

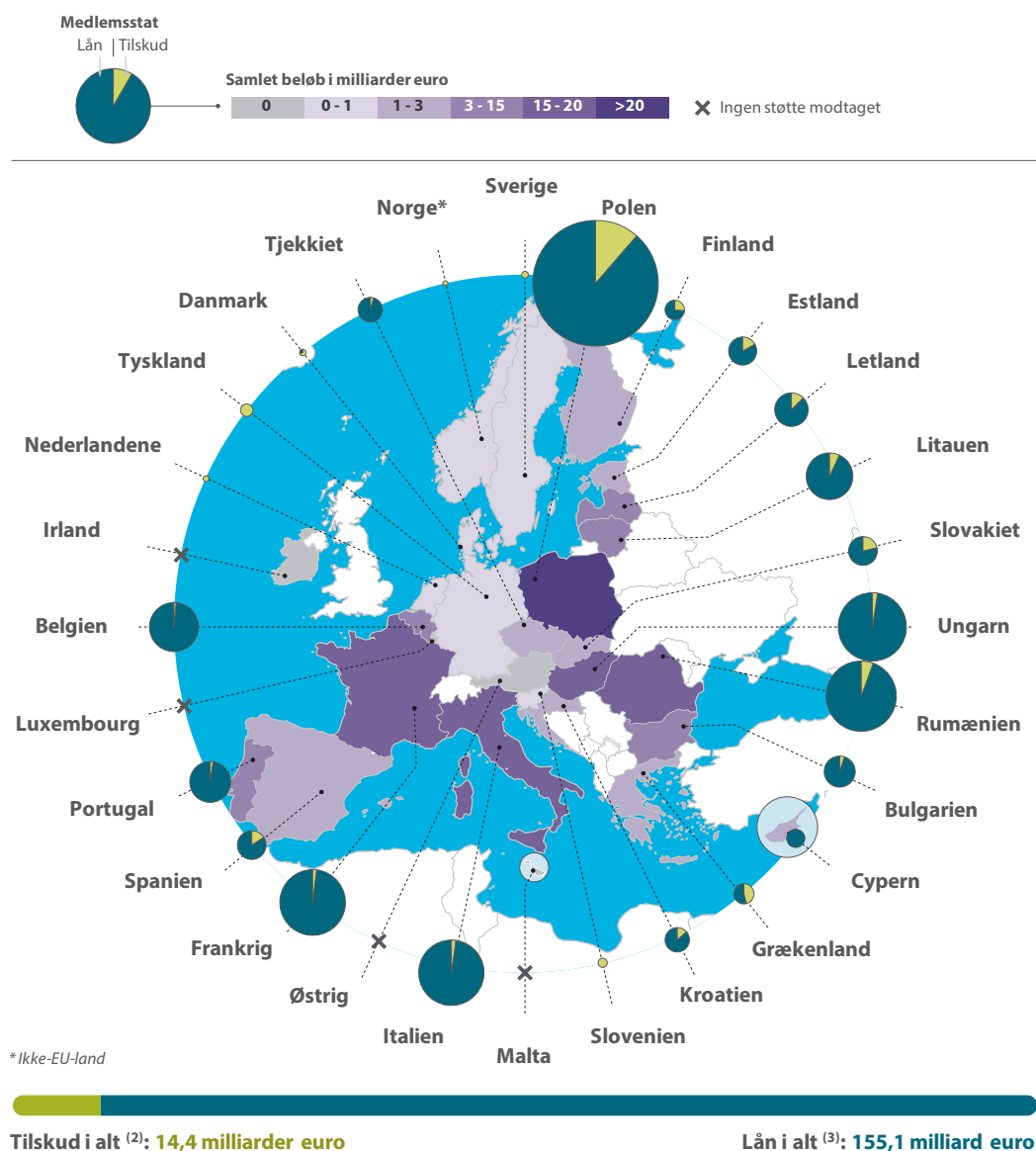
Instrument	Støtteberettigelseskrav vedrørende kontrahenters etableringssted og kontrol af kontrahenter	Komponenters oprindelse	Kontrol over design og intellektuel ejendomsret
EDF	I EU, Island, Liechtenstein, Norge eller Ukraine Deltagelse af tredjeland- kontrollerede enheder er mulig, men på strenge betingelser		Resultaterne må ikke være omfattet af tredjelandes restriktioner
ASAP	I EU, Island, Liechtenstein eller Norge Deltagelse af tredjeland- kontrollerede enheder er mulig, men på strenge betingelser		Ingen støtte til produkter, der er omfattet af tredjelandes restriktioner
EDIRPA	I EU, Island, Liechtenstein eller Norge Deltagelse af tredjeland- kontrollerede enheder er mulig, men på strenge betingelser	Omkostningerne til komponenter med oprindelse uden for EU, Island, Liechtenstein eller Norge må højst udgøre 35 %	
SAFE*	I EU, Island, Liechtenstein, Norge eller Ukraine eller i tredjelande på grundlag af aftaler med EU Deltagelse af tredjeland- kontrollerede enheder er mulig, men på strenge betingelser	Omkostningerne til komponenter med oprindelse uden for EU, Island, Liechtenstein, Norge eller Ukraine må højst udgøre 35 %	Konstruktionsfrihed kræves kun vedrørende specifikke produkter

Instrument	Støtteberettigelseskrav vedrørende kontrahenters etableringssted og kontrol af kontrahenter	Komponenters oprindelse	Kontrol over design og intellektuel ejendomsret
EDIP	I EU, Island, Liechtenstein, Norge eller Ukraine Deltagelse af tredjelandskontrollerede enheder er mulig, men på strenge betingelser	Omkostningerne til komponenter med oprindelse uden for EU, Island, Liechtenstein, Norge eller Ukraine må højst udgøre 35 %	Der kræves konstruktionsfrihed (undtagelse for ammunition og missiler indtil 2033)
ECF	Generel artikel om "EU-præference", der gør det muligt at fastsætte betingelser for støtteberettigelse, fastsætte tærskler for EU-oprindelse og kræve konstruktionsfrihed for hvert arbejdsprogram		

* Canada er det første land uden for EU, der har undertegnet en [bilateral aftale](#) med EU om deltagelse af canadiske virksomheder og anvendelse af produkter med oprindelse i Canada i forbindelse med indkøb under SAFE-instrumentet.

Kilde: Revisionsretten, baseret på forordning (EU) 2021/697 (EDF), forordning (EU) 2023/1525 (ASAP), forordning (EU) 2023/2418 (EDIRPA), Rådets forordning (EU) 2025/1106 (SAFE), forordning (EU) 2025/2643 (EDIP) og Kommissionens forslag COM/2025/555 (ECF).

Bilag III - Oversigt over EU-midler afsat til forsvarsområdet i perioden 2021-2027 fordelt på lande⁽¹⁾ og finansieringsinstrumenter pr. april 2026

Finansieringsbeløb pr. instrument (i milliarder euro) ⁽⁴⁾:

ASAP - forordningen om støtte til produktion af ammunition, CEF - Connecting Europe-faciliteten, EDIRPA - forordningen om styrkelse af den europæiske forsvarsindustri gennem fælles indkøb, SAFE - instrumentet for sikkerhedstiltag for Europa

Kort: Administrative grænser: © EuroGeographics © OpenStreetMap | Kartografi: Eurostat - IMAGE, 04/2026

De grænser og navne, der er angivet på dette kort, og de betegnelser, der er anvendt, er ikke ensbetydende med en officiel anerkendelse eller accept fra Den Europæiske Union.

(¹) Logikken bag EU's forsvarsprogrammer er at sikre midler til at styrke EDTIB. Finansieringen bør ikke som sådan betragtes som støtte til de enkelte medlemsstater.

(²) Tilskud:

- ASAP, EDIRPA og CEF-midler tildeles medlemsstaterne i henhold til støttemodtagertildelingen.
- Midlerne fra samhørighedspolitikken tildeles direkte til medlemsstaterne.

EDIRPA-projekter og adskillige ASAP-projekter gennemføres af konsortier med partnere fra flere medlemsstater. På grund af manglende data vises finansieringen som tildelt koordinatorens land, selv om andre projektdeltagere kan være etableret i andre medlemsstater.

(³) Lån:

- Dataene kan være ufuldstændige, da kun nogle få medlemsstater har offentliggjort, hvor mange midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten der er blevet omdirigeret til forsvarsformål. Det betyder, at andre medlemsstater kan have afsat midler til forsvarsformål, uden at dette er blevet offentliggjort. Det er desuden umuligt at skelne mellem midler til forsvarsformål og midler til teknologier med dobbelt anvendelse.
- For Belgiens vedkommende omfatter tallet for genopretnings- og resiliensfaciliteten en lille andel af tilskud (<1 %).
- Polens og Spaniens tal vedrørende genopretnings- og resiliensfaciliteten omfatter midler til rumaktiviteter, der kan betragtes som udgifter til teknologier med dobbelt anvendelse og ikke nødvendigvis som rene forsvarsudgifter.
- For SAFE's vedkommende er tallene baseret på, hvad medlemsstaterne har anmodet om, hvilket kan afvige fra den endelige tildeling. Kommissionen har endnu ikke afsluttet vurderingen af Ungarns investeringsplan, og tallet bør derfor betragtes som et maksimum.

(⁴) EDF-finansieringens fordeling på landene er ikke vist, fordi der ikke er offentligt tilgængelige data.

Kilde: Revisionsretten, baseret på Kommissionens data vedrørende: [ASAP](#), [EDIRPA](#), [CEF](#), [SAFE](#), [samhørighedspolitikken](#), [genopretnings- og resiliensfaciliteten](#) og [særberetning 04/2025](#).

Bilag IV - Relevante publikationer fra Revisionsretten

Nummer/år	Titel
Særberetning 18/2018	Er det vigtigste mål for stabilitets- og vækstpagtens forebyggende del realiseret?
Analyse 09/2019	Europæisk forsvar
Særberetning 10/2023	Den forberedende foranstaltning vedrørende forsvarsforskning - Der blev gjort erfaringer, men foranstaltningens værdi som testmiljø for forøgelse af EU's forsvarsudgifter var beskeden på grund af tidspres og begrænsede resultater
Udtalelse 02/2024	Udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om etablering af programmet for den europæiske forsvarsindustri ("EDIP") og en ramme for foranstaltninger til sikring af rettidig tilgængelighed og forsyning af forsvarsprodukter
Særberetning 24/2024	EU's offentlige tjeneste - De fleksible rammer for ansættelse bruges ikke nok til at forbedre personaleforvaltningen
Analyse 02/2025	"Resultatorientering, ansvarlighed og gennemsigtighed - Hvad vi kan lære af genopretnings- og resiliensfacilitetens svagheder"
Analyse 03/2025	Muligheder for den flerårige finansielle ramme for perioden efter 2027
Særberetning 04/2025	Militær mobilitet i EU - Ikke kommet helt op i omdrejninger på grund af svagheder i udformningen og hindringer undervejs
Udtalelse 01/2026	Udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne ("ECF"), herunder særprogrammet for forsvarsforsknings- og innovationsaktiviteter, om ophævelse af forordning (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697 og (EU) 2021/783, om ophævelse af bestemmelserne i forordning (EU) 2021/696 og (EU) 2023/588 og om ændring af forordning (EU) [EDIP]
Særberetning 04/2026	Kritiske råstoffer for energiomstillingen - Politikken på området er ikke bundsolid
Udtalelse 07/2026	Udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et globalt Europa

Forkortelser

Forkortelse	Definition/forklaring
ASAP	Forordningen om støtte til produktion af ammunition
BNP	Bruttonationalprodukt
CEF	Connecting Europe-faciliteten
ECF	Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne
EDA	Det Europæiske Forsvarsagentur
EDF	Den Europæiske Forsvarsfond
EDIP	Programmet for den europæiske forsvarsindustri
EDIRPA	Forordningen om styrkelse af den europæiske forsvarsindustri gennem fælles indkøb
EDTIB	Den europæiske forsvarsteknologiske og -industrielle base
EIB	Den Europæiske Investeringsbank
EPF	Den europæiske fredsfacilitet
EPRS	Europa-Parlamentets Forskningstjeneste
EUMAM	EU's militære bistandsmission
EUMS	EU's Militærstab
EU-Udenrigstjenesten	Tjenesten for EU's Optræden Udadtil
FFR	Flerårig finansiell ramme
FSFP	Den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik
FUSP	Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik
GD DEFIS	Generaldirektoratet for Forsvarsindustri og Rummet
HR/NF	Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik/næstformand for Kommissionen
NATO	Den Nordatlantiske Traktats Organisation
PESCO	Det permanente strukturerede samarbejde
SAFE	Sikkerhedstiltag for Europa
SMV'er	Små og mellemstore virksomheder
TEU	Traktaten om Den Europæiske Union
TEUF	Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde

Glossar

Term	Definition/forklaring
Den europæiske forsvarsteknologiske og -industrielle base	Kollektiv betegnelse for de statslige aktører og industri- og forskningsaktører i Europa, der arbejder sammen om at udvikle, producere og vedligeholde militært udstyr og militære teknologier og kapaciteter.
Finansiering, der ikke er knyttet til omkostninger	Finansiering, der ydes baseret på opfyldelse af retlige betingelser eller opnåelse af resultater, ikke baseret på faktiske udgifter.
Forsvarsberedskab	Evne til at foregribe, forberede sig på og reagere på forsvarskriser, herunder højintensiv krigsførelse.
Forsvarskapacitet	Besiddelse af de midler - såsom personale, udstyr, kommandostruktur og operationelt beredskab - der er nødvendige for at opfylde et specifikt forsvarsmål.
Indirekte forvaltning	Metode til gennemførelse af EU-budgettet, hvor Kommissionen delegerer gennemførelsesopgaver til andre enheder (såsom tredjelande og internationale organisationer).
Råderum	Forskellen mellem de egne indtægter, der kræves for at finansiere EU-budgettet, og loftet for egne indtægter, som er et højere beløb, op til hvilket Kommissionen har ret til at anmode medlemsstaterne om midler til opfyldelse af supplerende forpligtelser, f.eks. som følge af EU-gæld.

Holdet bag analysen

Denne analyse er udarbejdet af Afdeling III - Foranstaltninger udadtil, sikkerhed og retfærdighed, der ledes af George-Marius Hyzler, medlem af Revisionsretten. Arbejdet blev ledet af Marek Opiola, medlem af Revisionsretten, med støtte fra kabinetschef Kinga Wiśniewska-Danek, attaché Bernard Witkoś, ledende administrator Cyril Messein, opgaveansvarlig Els Brems og revisorerne Laurent Olivier og Anne Laura Juul. Laura McMillan ydede sproglig støtte. Dunja Weibel ydede grafisk støtte.

MEDDELELSE OM OPHAVSRET

© Den Europæiske Union, 2026

Den Europæiske Revisionsrets politik for videreanvendelse er fastsat i [Revisionsrettens afgørelse nr. 6-2019](#) om den åbne datapolitik og videreanvendelse af dokumenter.

Medmindre andet er oplyst (f.eks. i individuelle meddelelser om ophavsret), er det af Revisionsrettens indhold, der ejes af EU, licenseret i henhold til [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Det betyder, at videreanvendelse generelt er tilladt med korrekt angivelse af kilde og eventuelle ændringer. Ved videreanvendelse af Revisionsrettens indhold må den oprindelige betydning eller det oprindelige budskab ikke fordrejes. Revisionsretten er ikke ansvarlig for eventuelle konsekvenser af videreanvendelsen.

Yderligere tilladelse skal indhentes, hvis specifikt indhold afbilder identificerbare privatpersoner, f.eks. på billeder af ansatte i Revisionsretten, eller omfatter tredjeparts værker.

Hvis en sådan tilladelse opnås, erstatter denne tilladelse ovenstående generelle tilladelse, og den skal klart anføre eventuelle begrænsninger i anvendelsen.

Tilladelse til at anvende eller gengive indhold, der ikke ejes af EU, skal eventuelt indhentes direkte hos indehaveren af ophavsretten.

Forsidefoto: © zef art – stock.adobe.com.

Figur 1 - ikoner - udformet ved anvendelse af ressourcer fra [Flaticon.com](#).

© Freepik Company S.L. Alle rettigheder forbeholdes.

Software og dokumenter, der er omfattet af industriel ejendomsret såsom patenter, varemærker, registrerede design, logoer og navne, er ikke omfattet af Revisionsrettens videreanvendelsespolitik.

EU-institutionernes websteder på europa.eu-domænet har links til websteder uden for europa.eu-domænet. Da Revisionsretten ikke har kontrol over disse websteder, anbefales det at gennemse deres privatlivspolitik og ophavsretspolitik.

Anvendelse af Revisionsrettens logo

Revisionsrettens logo må ikke anvendes uden Revisionsrettens forudgående samtykke.

HTML	ISBN 978-92-849-8169-4	ISSN 2811-8154	doi:10.2865/3871750	QJ-01-26-040-DA-Q
PDF	ISBN 978-92-849-8170-0	ISSN 2811-8154	doi:10.2865/9431417	QJ-01-26-040-DA-N

HVORDAN DER HENVISES TIL DENNE PUBLIKATION

Den Europæiske Revisionsret, [Analyse 01/2026 "Fokus på EU's forsvarspolitik"](#),
Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2026.

Ruslands angrebskrig mod Ukraine og forværringen af den globale sikkerhed har udløst et skift i EU's forsvarspolitik. På grund af utilstrækkelige lagre, lange produktionstider, afhængighed af leverandører uden for Europa og logistiske flaskehalse har både EU og dets medlemsstater øget deres forsvarsfinansiering betydeligt. Dette er et afgørende øjeblik for den europæiske forsvarsteknologiske og -industrielle base med hensyn til at udvide produktionskapaciteten, fremme innovation og styrke partnerskaber.

Denne analyse præsenterer udviklingen i EU's forsvarslandskab fra 2020 til medio 2026 med særligt fokus på nylige EU-initiativer på området, herunder finansielle instrumenter og lovgivningsmæssige ændringer. Den fremhæver muligheder, udfordringer og risici vedrørende økonomisk forvaltning, generel forvaltning, gennemsigtighed og ansvarlighed.

DEN
EUROPÆISKE
REVISIONSRET

Den Europæiske Unions
Publikationskontor

DEN EUROPÆISKE REVISIONSRET
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tlf. +352 4398-1

Kontakt: eca.europa.eu/da/contact
Websted: eca.europa.eu
Sociale medier: @EUauditors